

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Издаден от министъра на образованието и науката, обн., ДВ, бр. 68 от 30.07.1999 г., изм., бр. 19 от 10.03.2000 г., изм. и доп., бр. 53 от 12.06.2001 г., в сила от 15.09.2001 г., доп., бр. 7 от 18.01.2002 г., изм. и доп., бр. 68 от 16.07.2002 г., в сила от 16.07.2002 г., бр. 19 от 28.02.2003 г., в сила от 28.02.2003 г., бр. 33 от 11.04.2003 г., в сила от 11.04.2003 г., попр., бр. 48 от 23.05.2003 г., изм. и доп., бр. 65 от 22.07.2003 г., в сила от 22.07.2003 г., бр. 99 от 11.11.2003 г., в сила от 11.11.2003 г., изм., бр. 15 от 24.02.2004 г., в сила от 24.02.2004 г., изм. и доп., бр. 7 от 27.01.2009 г., бр. 51 от 7.07.2009 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 9/99 г., стр. 226; кн. 7/2001 г., стр. 83; кн. 8/2002 г., стр. 302; кн. 1/2003 г., стр. 435; кн. 9/2003 г., стр. 187; кн. 12/2003 г., стр. 173; кн. 3/2004 г., стр. 364

Библиотека закони - АПИС, т. 4, р. 1, № 11

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Системата на народната просвета полага основите на непрекъснато образование на гражданите, като осигурява:

1. овладяване на общите основи и закономерности на човешкото познание;
2. усвояване и формиране на общочовешки и национални ценности, добродетели и култура;
3. развитие на индивидуалността и стимулиране на творческите заложби;
4. духовно, физическо и социално развитие и здравословен начин на живот;
5. (нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) изграждане на свободна, морална и инициативна личност, която като български гражданин уважава законите, правата на другите, техния език, религия и култура;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) завършване на определените в Закона за народната просвета степени на образование и придобиване на професионална квалификация.

Чл. 2. (1) Гражданите ползват правото си на образование в системата на народната просвета независимо от своята възраст.

(2) Продължаването на образованието се осъществява въз основа на документ за завършен предходен клас или степен на образование.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Гражданите нямат право да повтарят успешно завършен клас и повторно да придобиват образование от една и съща степен в държавните, общинските и частните училища.

Чл. 3. Системата на народната просвета се регулира от единни държавни образователни изисквания.

Чл. 4. (1) Светското образование не допуска налагането на учениците на идеологически и религиозни доктрини.

(2) В светските училища религиите се изучават в исторически, философски и културен план чрез учебното съдържание на различни учебни предмети.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В светските училища могат да се изучават религии в часовете, определени за задължителноизбираема или свободноизбираема подготовка. Обучението по учебния предмет "религия" се извършва съгласно инструкция, издадена от министъра на образованието и науката.

Чл. 5. (1) Учениците ползват правото си на безплатно образование в държавните и общинските училища, като:

1. не заплащат такси за училищно обучение в рамките на държавните образователни изисквания;

2. ползват безплатно училищната база за обучение и развитие на интересите и способностите си.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Министърът на образованието и науката със заповед определя условията и реда за заплащане на:

1. такси за дейности извън държавните образователни изисквания в държавните и общинските училища и обслужващи звена, както и за професионално обучение след завършено средно образование по утвърден държавен прием;

2. разходите за провеждане на конкурсни изпити за приемане на ученици след завършен VII клас или след завършено основно образование в държавни и общински училища.

Чл. 6. (1) Училищното обучение до 16-годишна възраст се осъществява в дневна форма и е задължително за всички граждани на Република България.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Училището осигурява обучение в индивидуална и самостоятелна форма за даровити ученици, както и за други ученици в задължителна училищна възраст, които съгласно издаден от компетентните органи медицински документ не могат да се обучават в дневна форма.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Училищното обучение може да започне по-късно от определената в чл. 7, ал. 2 от Закона за народната просвета възраст след писмена молба на родителите или настойниците и с решение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Подготовката на децата за училище една година преди постъпването им в първи клас е задължителна и се извършва в подготвителни групи към детските градини или в подготвителен клас в училище по избор на родителите.

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Екипът за комплексно педагогическо оценяване по чл. 6, ал. 3 се определя за срок една година със заповед на началника на регионалния инспекторат по образованието и включва в постоянния си състав: експерта по интегрирано обучение и специални училища или експерт, на когото е възложено изпълнението на дейностите по интегрирано обучение и специални училища, в регионалния инспекторат по образованието, ресурсен учител, логопед, рехабилитатор на слуха и говора и психолог от съответния ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности, учител от детска градина, от

общообразователно или професионално училище, учител - специален педагог от специално училище, както и лекар, определен от съответния регионален център по здравеопазване. При необходимост по предложение на председателя на екипа в състава могат да се включват и други специалисти.

(2) Заповедта по ал. 1 се издава най-късно до 1 септември на всяка календарна година.

(3) В работата на екипа по ал. 1 участват представител на отдела за закрила на детето към дирекциите за социално подпомагане и родителите или настойниците на детето или ученика. В заседанията на екипа може да участва и упълномощен от родителите или настойниците представител учител или педагог, както и педиатър или детски психиатър.

(4) Екипът за комплексно педагогическо оценяване има следните правомощия:

1. да изисква информация за:

а) деца със специални образователни потребности от отделите за закрила на детето и от районните центрове по здравеопазване;

б) ученици със специални образователни потребности, отпадащи от училище, от директорите на училищата и общинските отдели по образование в края на всяка учебна година;

в) деца със специални образователни потребности в подготвителните групи и подготвителните класове от директорите на детските градини и училищата, в които се организира задължителната подготовка преди постъпване в първи клас;

г) деца със специални образователни потребности от домовете за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, от домовете за деца и младежи с умствена изостаналост и от домовете за медико-социални грижи за деца;

2. да проучва документите на деца и ученици със специални образователни потребности във връзка с проведени консултации и изследвания;

3. да приема и разглежда следните документи на деца и ученици с хронични заболявания: молба от родителите или настойниците; удостоверение за раждане; лична карта на ученика; протокол от специализирана по профила на заболяването Лекарска консултативна комисия, който се актуализира ежегодно; лична амбулаторна карта, съдържаща необходимите изследвания, консултации, епикризи и други, които удостоверяват заболяването; удостоверение за завършена подготвителна група/подготвителен клас, удостоверение за завършен първи клас, удостоверение за завършен начален етап на основно образование, свидетелство за основно образование; удостоверение за преместване; документ за психолого-педагогически статус, издаден от детската градина или училището, от което идва детето или ученикът;

4. да препоръчва за интегрирано обучение или за приемане в оздравителни училища деца и ученици с хронични заболявания въз основа на документите по т. 3;

5. да извършва консултативна дейност и да осъществява психологическа подкрепа на родители или настойници при вземане на решение за избор на обучение на детето им - в интегрирано обучение и възпитание или в специално училище;

6. да извършва оценка на образователните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности в задължителна училищна възраст и да препоръчва интегрирано обучение и възпитание или обучение в специални училища;

7. да определя до двама ученика със специални образователни потребности в паралелка; тези ученици се насочват в паралелката с най-малък брой ученици за съответния клас;

8. да съдейства за ресурсното подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности, като:

а) прави предложения до директорите на детските градини и училищата, в които се осъществява интегрирано обучение, както и до директорите на специалните детски градини и на училищата по чл. 66, ал. 1, т. 2, 3, 4 и 5 за броя на ресурсните учители, тяхната квалификация и местоназначението им за подпомагане на интегрираните деца и ученици;

б) оказва методическа помощ, координация и контрол на екипите в детските градини и училищата, в които са интегрирани деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания, в специалните детски градини и в специалните училища;

9. да представя в Министерството на образованието и науката в края на всяка учебна година писмен доклад-анализ за състоянието на интегрираното обучение и възпитание, както и за обучението в специалните училища;

10. да приема решения в срок до 30 май на всяка календарна година за отлагане за една учебна година и на основание протокол от Лекарска консултативна комисия училищното обучение на деца, които следва да постъпят в I клас, но здравословното им състояние не позволява това, като уведомява писмено родителите или настойниците; до постъпването им в първи клас по предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието тези деца се включват в определена форма на ранно въздействие в съответствие с индивидуалните им потребности.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Детските градини, училищата и обслужващите звена съвместно с финансиращия орган осигуряват подкрепяща среда за интегрирано обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

Чл. 8. (1) Обучението и възпитанието на децата и учениците в системата на народната просвета се провежда на книжовен български език.

(2) В училищата, в които се изучава интензивно чужд език, учебни предмети се преподават на съответния чужд език, ако това е предвидено с училищния учебен план.

(3) Учениците, за които българският език не е майчин, могат да изучават майчиния си език в общинските училища съгласно държавното образователно изискване за

степената на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(4) Майчин език по смисъла на този правилник е езикът, на който детето общува в семейството си.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) Специални условия и ред за приемане на ученици могат да се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Глава втора

ДЕТСКИ ГРАДИНИ, УЧИЛИЩА И ОБСЛУЖВАЩИ ЗВЕНА

Раздел I

Общи разпоредби

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 99 от 2003 г., бр. 7 от 2009 г.) Държавни детски градини, които са с национално значение и се финансират от държавния бюджет, са:

1. детските градини, в които се обучават, възпитават и отглеждат само деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания, приети след изчерпване на всички възможности за интегрирано обучение и възпитание и при писмено изразено желание на родителите или настойниците до директора на детската градина;

2. детските градини за обучение, възпитание и отглеждане на деца на военнослужещи и граждански лица от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на подчинение на министъра на отбраната и финансирани от бюджета на Министерството на отбраната.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Държавните детски градини по ал. 1, т. 1 разполагат с материално-техническа база, осигуряваща условия за отглеждане, възпитание и обучение на деца от цялата страна.

(3) Държавни училища, които са с национално значение и се финансират от държавния бюджет, са:

1. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 99 от 2003 г.) училища, в които се обучават и възпитават само ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания, приети след изчерпване на всички възможности за интегрирано обучение и възпитание и при писмено изразено желание на родителите/настойниците до директора на училището;

2. (нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) училища, в които се обучават и възпитават ученици с девиантно поведение;

3. (изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна т. 2, бр. 99 от 2003 г.) училища, в които всички изучавани профили и професии задоволяват образователните интереси и потребности на повече от една област в страната;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) българските училища в чужбина;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) училища, в които се обучават лица, лишени от свобода.

(4) Държавни обслужващи звена, които са с национално значение и се финансират от държавния бюджет, са:

1. обслужващи звена, които осигуряват научно, педагогическо и информационно системата на народната просвета;

2. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) обслужващи звена за управление на международни проекти и програми и за оперативно управление и финансово осигуряване в системата на народната просвета;

3. Националният дворец на децата, националните детски комплекси и централите за ученически отдих и туризъм, които организират обучение, отдих, спорт и туризъм за деца и ученици;

4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., отм., бр. 7 от 2009 г.);

5. (нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) По предложение на министъра на образованието и науката държавни училища, които се финансират от държавния бюджет, могат да бъдат и училища в малки планински и гранични селища с население под 1500 жители.

(6) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., доп., бр. 7 от 2009 г.) При промяна на финансиращия орган министърът на образованието и науката определя със заповед детските градини, училищата и обслужващите звена, които са държавни или общински, по смисъла на чл. 10, ал. 2 и 3 от Закона за народната просвета.

(7) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 5, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г., изм., бр. 99 от 2003 г.) Училищата по чл. 10, ал. 3, т. 1 и 2 и обслужващите звена по чл. 10, ал. 4, т. 4 и 5 могат да се финансират и чрез общинските бюджети.

(8) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 6, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) Държавните обслужващи звена разполагат с материално-техническа база, осигуряваща условия за осъществяване предмета на тяхната дейност.

(9) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 7, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) Държавните детски градини, училища и обслужващи звена ползват имоти, които са публична държавна собственост.

(10) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г., доп., бр. 7 от 2009 г.) Държавните детски градини по ал. 1, т. 1 предоставят образователни, психологически, консултативни, диагностични и рехабилитационни услуги за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

(11) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Училищата по ал. 3, т. 1 предоставят

образователни, психологически, консултативни, диагностични и рехабилитационни услуги за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

Чл. 11. Общински са детските градини, училища и обслужващите звена, които са с местно значение, финансират се от общинския бюджет и ползват имоти, които са публична общинска собственост. В общинските училища могат да се обучават и ученици от други общини.

Чл. 12. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г., изм. и доп. бр. 7 от 2009 г.) Държавните детски градини, училища и обслужващи звена се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на образованието и науката, след становище на регионалния инспекторат по образованието. Становището на регионалния инспекторат по образованието се изготвя след извършена проверка на съответното училище, детска градина или обслужващо звено. Заповедта за откриване, преобразуване или закриване на държавни детски градини, училища или обслужващи звена, за които министърът на образованието и науката не е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити, се издава по мотивирано предложение от финансиращия орган.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Общинските училища и обслужващи звена се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на образованието и науката, по мотивирано предложение на кмета на общината след решение на общинския съвет и становище на регионалния инспекторат по образованието, изготвено по реда на ал. 1.

(3) Предложението по ал. 1 и 2 за откриване или преобразуване съдържа:

1. мотиви за необходимостта от откриване или преобразуване;
2. наименование и адрес;
3. вид на детската градина, училището или на обслужващото звено;
4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) степен на образование, форми на обучение, профили и професии за училището или дейности в обслужващото звено;
5. сведения за броя на децата и учениците, които ще се възпитават и обучават в детската градина, училището или в обслужващото звено, или сведения за възможностите за пренасочването им - при преобразуване;
6. (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) декларация от вносителя за спазване изискванията на наредбата по чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето;
7. (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) сертификат за съответствие с правилата и нормите за пожарна безопасност, издаден от органите на Главна дирекция "Пожарна безопасност и спасяване" на Министерството на вътрешните работи, а за детските градини по чл. 10, ал. 1, т. 2, разположени в обекти на Министерството на отбраната - от органите на служба "Военна полиция";
8. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) сведения за достъпна архитектурна среда за деца със специални образователни потребности и материално-техническото, кадровото и финансовото осигуряване на дейността на детската градина, училището или на

обслужващото звено;

9. писмено становище от съответния регионален център по здравеопазване - за специалните детски градини;

10. акт за собственост;

11. предложение за съхранение на задължителната документация - при преобразуване.

(4) Предложението по ал. 1 и 2 за закриване съдържа:

1. мотиви за необходимостта от закриване;

2. наименование и адрес;

3. вид на детската градина, училището или на обслужващото звено;

4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) степен на образование, форми на обучение, профили и професии за училището или дейности в обслужващото звено;

5. сведения за броя на децата и учениците в детската градина, училището или в обслужващото звено;

6. сведения за допълнително финансово осигуряване при закриването на детската градина, училището или на обслужващото звено;

7. сведения за възможностите за пренасочване на децата и учениците;

8. акт за собственост и предложение за разпределение, прехвърляне и използване на сградния фонд и на материално-техническата база;

9. предложение за приемане и съхранение на задължителната документация;

10. (нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) сведение за осигурен транспорт до училището, към което са пренасочени учениците.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2000 г., бр. 7 от 2009 г.) Предложенията за откриване на държавни детски градини се правят и се разглеждат целогодишно.

(6) (Нова - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Предложенията за откриване на държавни и общински училища и обслужващи звена, както и за преобразуване и закриване на държавни детски градини, държавни и общински училища и обслужващи звена се правят до 31 май на календарната година и се разглеждат за предстоящата учебна година.

(7) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 6, изм., бр. 7 от 2009 г.) Предложения за преобразуване и закриване по ал. 1 и 2 поради намаляване броя на децата или учениците под нормативно определения минимум в групите или в паралелките, както и при преустановяване на образователно-възпитателния процес

поради липса на ученици се правят и се разглеждат целогодишно.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Министърът на образованието и науката взема решение след експертно становище по предложението в двумесечен срок от момента на постъпването му и издава заповед.

(9) (Предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Заповедта на министъра на образованието и науката по ал. 8 се обнародва в "Държавен вестник".

(10) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 9, изм., бр. 7 от 2009 г.) Отказът на министъра да издаде заповед за откриване, преобразуване или закриване на държавна детска градина, държавно или общинско училище и обслужващо звено може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 13. При закриване на държавна детска градина, на държавно или общинско училище или на обслужващо звено условията и редът за пренасочване на децата и учениците и за съхранение на задължителната документация се определят със заповед на министъра на образованието и науката.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Министърът на образованието и науката назначава със заповед експертна комисия за оценяване предложенията за откриване, преобразуване и закриване на държавните детски градини и на държавните и общинските училища и обслужващи звена.

(2) Експертната комисия въз основа на критериите по чл. 10 и изискванията по чл. 12 представя на министъра на образованието и науката експертно становище с предложение за:

1. откриване, преобразуване или закриване на държавни детски градини, на държавни и общински училища и обслужващи звена;

2. определяне или промяна в статута на държавните детски градини, училища или обслужващи звена.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) Експертната комисия по ал. 1 разглежда и предложения от общински съвет, от регионален инспекторат по образованието или от директор за наименование на държавни детски градини и държавни и общински училища и обслужващи звена. Министърът на образованието и науката въз основа на предложението на експертната комисия издава заповед.

(4) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Предложението по ал. 3 съдържа: мотиви за необходимостта от преименуване, решение на педагогическия съвет и/или решение на общинския съвет - за общинските училища и обслужващи звена.

Чл. 15. (1) Общинските детски градини се откриват, преобразуват и закриват със заповед на кмета на общината след решение на общинския съвет.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) За издаване на заповедта за откриване или преобразуване по ал. 1 са необходими и: санитарно разрешително от хигиенно-епидемиологична инспекция; документ за противопожарна безопасност; сведения за достъпна архитектурна среда за деца със специални образователни потребности и материално-техническото, кадровото и финансовото осигуряване дейността на детската градина.

(3) За издаване на заповедта за закриване по ал. 1 са необходими: сведение за броя на децата и за възможностите за тяхното пренасочване и сведение за приемане и съхраняване на задължителната документация.

(4) Заповедите по ал. 1 на кмета на общината се обнародват в "Държавен вестник".

(5) При закриване на общинска детска градина условията и редът за съхранение на задължителната документация се определят със заповед на кмета на общината.

Чл. 16. Частни са детските градини и училищата, които се откриват или преобразуват по искане на български физически или юридически лица, не се финансират от държавния или от общинския бюджет и ползват собствена или наета материална база.

Чл. 17. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Документите за откриване или преобразуване на частна детска градина или частно училище са:

1. молба до министъра на образованието и науката;

2. документи, свързани с данни за кандидата:

а) за граждани - копие от документ за гражданство и свидетелство за съдимост;

б) (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) за търговци - документ, издаден от Агенцията по вписванията, удостоверяващ актуалното състояние на заявителя, и единен идентификационен код, а за еднолични търговци - и свидетелство за съдимост;

в) (нова - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) за юридически лица с нестопанска цел - копие от съдебното решение за регистрация, съдебно удостоверение за актуално състояние и код по БУЛСТАТ;

3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) документи, свързани с проекта за организация на предучилищното възпитание и подготовка или на училищното обучение:

а) проект на програма за предучилищно възпитание и подготовка или учебен план, разработени съгласно държавните образователни изисквания;

б) сведение за директора и учителския състав, към което за директора се прилагат копия от: документите за завършено образование и присъдена професионална квалификация; свидетелство за съдимост; медицинско удостоверение; документ, удостоверяващ учителски стаж; както и декларация, удостоверяваща съгласието за работа в детската градина или училището, и нотариално заверено изрично пълномощно - в случаите, когато детската градина или училището ще се управлява и представлява от упълномощено трето лице;

в) проект на договор за обучение, съдържащ: предмет; права и задължения на страните относно организацията на обучението и възпитанието, спазването на държавните образователни изисквания и опазването на живота и здравето на децата и учениците; срок; начин на плащане на таксата за обучение; условия за прекратяване, при които на възложителя се връща остатъкът от внесената такса за обучение - по взаимно съгласие, при закриване на детската градина или училището, по причини,

свързани със здравословното състояние на детето или ученика; условие за прекратяване - при налагане на наказание на ученика преместване в друго училище до края на учебната година;

4. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) документи, свързани с материално-техническата база:

а) акт за собственост или договор за ползване със срок най-малко две учебни години, считано от учебната година на откриване;

б) проект или заснемане на материалната база с обзавеждане, отговарящ на нормативите за проектиране на съответния вид детска градина или училище;

в) проект за преустройство или ново строителство с обзавеждане, отговарящ на нормативите за проектиране на съответния вид детска градина или училище;

г) (нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г., отм., предишна б. "д", бр. 15 от 2004 г.) обяснителни записки по всички части (архитектура, конструкция, водоснабдяване и канализация, електроснабдяване и отопление и вентилация), съобразени с нормативните изисквания и изготвени от лица, притежаващи необходимата техническа правоспособност;

д) (предишна буква "д" - ДВ, бр. 99 от 2003 г., предишна б. "е", бр. 15 от 2004 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) хигиенно заключение за проектна документация от регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве;

е) (предишна буква "е" - ДВ, бр. 99 от 2003 г., предишна б. "ж", бр. 15 от 2004 г.) писмено становище по проектната документация от органите на пожарна и аварийна безопасност;

ж) (предишна буква "ж" - ДВ, бр. 99 от 2003 г., предишна б. "з", бр. 15 от 2004 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) декларация за спазване изискванията на наредбата по чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето;

з) (предишна буква "з" - ДВ, бр. 99 от 2003 г., предишна б. "и", бр. 15 от 2004 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) сертификат за съответствие с правилата и нормите за пожарна безопасност, издаден от органите на Главна дирекция "Пожарна безопасност и спасяване" на Министерството на вътрешните работи;

и) (предишна буква "и" - ДВ, бр. 99 от 2003 г., предишна б. "й", бр. 15 от 2004 г.) разрешение за ползване, издадено от съответния компетентен орган, или удостоверение, издадено от общинската (районната) администрация, че обектът може да се ползва по предназначение;

5. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) документи за осигуряване на медицинското обслужване на децата и учениците - договор с медицински специалист и копие от документ, удостоверяващ завършено образование, придобита професионална квалификация и специалност на медицинското лице, страна по договора;

6. документи за платена държавна такса съгласно тарифата за таксите, които се

събират в системата на народната просвета.

(2) Когато частна детска градина или частно училище ще използва сгради или помещения на съществуващи училища или детски градини и съответно не се сменя предназначението им, не се представят документите по ал. 1, т. 4, букви "в", "д", "е" и "и".

(3) Когато помещения в съществуващи сгради се преустройват, реконструират или сменят своето предназначение и при ново строителство, не се представят документите по ал. 1, т. 4, буква "б".

(4) Министерството на образованието и науката може да изиска за сверяване оригиналите на документите по ал. 1.

Чл. 18. (1) Документите по чл. 17 се внасят в Министерството на образованието и науката целогодишно. Подадените до 31 януари документи се разглеждат за откриване или преобразуване на училище за предстоящата учебна година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Министърът на образованието и науката взема решение, като:

1. издава заповед за откриване или преобразуване на частна детска градина или училище;

2. (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) отказва откриване или преобразуване на частна детска градина или училище; отказът може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Частните детски градини и училища придобиват качеството на юридическо лице от деня на обнародване на заповедта по ал. 2, т. 1 в "Държавен вестник".

Чл. 18а. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В заповедта за откриване или преобразуване на частна детска градина или частно училище се посочват:

1. наименованието, седалището, официалният адрес на детската градина или училището, адресът на сградата, в която ще се провежда възпитанието и обучението, както и идентификаторът на недвижимия имот съгласно чл. 26 от Закона за кадастъра и имотния регистър; при използване на част от сграда се конкретизират помещенията;

2. видът на детската градина или училището;

3. профилите и/или професиите, по които се организира обучението;

4. правото на училището да издава официални документи за завършен клас, за степен на образование и за професионална квалификация;

5. данни за лицето, получило разрешение за откриване или преобразуване на детската градина или училището:

а) за граждани - трите имена и ЕГН;

б) (изм. и доп. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) за търговци и юридически лица с нестопанска цел - наименованието, седалището, представителството и единният идентификационен код или кодът по БУЛСТАТ;

б. лицето, което управлява и представлява детската градина или училището.

Чл. 18б. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Условието и редът за откриване, преобразуване, промени и закриване на детските градини и училища по чл. 16 се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 19. (1) Български с чуждестранно участие са детските градини и училищата, които се откриват или преобразуват по искане на регистрирани в Република България сдружения между български и чуждестранни физически и/или юридически лица, не се финансират от държавния бюджет и ползват собствена или наета материална база.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) За откриване или преобразуване на детски градини и училища по ал. 1 в Министерството на образованието и науката се внасят съдебно решение за регистрирано в Република България сдружение между български и чуждестранни физически или юридически лица, съдебно удостоверение за актуално съдебно състояние и документите по чл. 17, ал. 1, т. 1, 3, 4, 5 и 6.

(3) Документите по ал. 2 за откриване и преобразуване на български училища с чуждестранно участие се внасят в Министерството на образованието и науката в срок до 31 януари на годината, за която се иска откриването или преобразуването.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

(5) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

(6) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

(7) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Чуждестранни са детските градини и училищата, които се откриват или преобразуват по искане на чуждестранни юридически лица в съответствие с международни спогодби, не се финансират от държавния бюджет и ползват собствена или наета материална база.

(2) За откриване и преобразуване на детските градини и училищата по ал. 1 в Министерството на образованието и науката се внасят документите по чл. 17, ал. 1, т. 1, 3, 4, 5 и 6 съобразно условията на подписаната спогодба.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Министърът на образованието и науката назначава експертна комисия за разглеждане и оценяване на документите по чл. 19, ал. 2 и чл. 19а, ал. 2. При установяване на несъответствия с нормативните изисквания се определя 15-дневен срок за отстраняването им.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Въз основа на експертното становище на комисията в четиримесечен срок от подаване на документите министърът на образованието и науката внася в Министерския съвет предложение за откриване или преобразуване, което задължително съдържа:

1. наименование, седалище, официален адрес на частната детска градина или училище, адрес на сградата, в която ще се провежда възпитанието и обучението, както

и идентификаторът на недвижимия имот съгласно чл. 26 от Закона за кадастъра и имотния регистър; при използване на част от сграда се конкретизират помещенията;

2. вида на детската градина или училището;

3. профилите или професиите, по които се организира обучението;

4. правото на училището да издава официални документи за завършен клас, за степен на образование и за професионална квалификация;

5. индивидуализиращи данни за лицето, получило разрешение за откриване или преобразуване на детската градина или училището:

а) за граждани - трите имена и ЕГН;

б) (изм. и доп. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) за търговци и юридически лица с нестопанска цел - наименование, седалище, представителство и единен идентификационен код или кодът по БУЛСТАТ;

6. лицето, което управлява и представлява детската градина или училището.

(3) Министерският съвет с решение открива или преобразува детските градини или училищата по чл. 19 и 19а.

(4) Детските градини и училищата по чл. 19 и 19а придобиват качеството на юридическо лице от деня на обнародването на решението на Министерския съвет в "Държавен вестник".

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Въз основа на експертното становище на комисията при неотстраняване на несъответствията или неспазване на срока по ал. 1 министърът на образованието и науката не внася предложението по ал. 2. Отказът може да се обжалва по реда на Закона за Върховния административен съд.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Детските градини и училищата по чл. 16, 19 и 19а се закриват:

1. когато се установи, че не се спазват изискванията на Закона за народната просвета, този правилник или държавните образователни изисквания;

2. когато физическото лице, получило разрешение за откриване на детската градина или училището, е осъдено с влязла в сила присъда "лишаване от свобода" за умишлено престъпление;

3. при смърт на физическото лице, получило разрешение за откриване на детската градина или училището;

4. при прекратяване дейността на юридическото лице, получило разрешение за откриване на детската градина или училището;

5. по искане на лицето, получило разрешение за откриване на детската градина или училището.

(2) В едномесечен срок от настъпване на обстоятелствата по ал. 1, т. 2, 3 и 4 трети лица могат да внесат в Министерството на образованието и науката документите по чл. 17 за продължаване на дейността на детската градина или училището.

(3) В случаите по ал. 2 министърът на образованието и науката назначава експертна комисия, която разглежда и оценява внесените документи и при необходимост провежда събеседване с кандидатите. В случаите по ал. 1, т. 2 и 3 при наличие на повече кандидати предимство за продължаване на дейността на детската градина или училището имат съпругът и/или децата.

(4) Въз основа на експертното становище министърът на образованието и науката взема решение, като:

1. разрешава продължаването на дейността на детската градина или училището, като настъпилата промяна се отразява в акта за откриване;

2. закрива детската градина или училището.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Актовете за закриване на детските градини и училищата по чл. 16, 19 и 19а се издават от органа, разрешил откриване, и се обнародват в "Държавен вестник".

(2) Условието и редът за пренасочване на учениците от закритите училища, както и за предаване и съхранение на училищната документация се определят със заповед на министъра на образованието и науката.

Чл. 23. (1) Духовни са училищата, чието откриване се разрешава със заповед на министъра на образованието и науката по предложение на съответния централен орган на признатата религиозна институция в страната. Духовните училища са за лица, завършили основно образование.

(2) Министърът на образованието и науката разрешава откриването на духовни училища, в които не се придобива средно образование, по реда на ал. 1, след представянето на следните документи:

1. молба от съответния централен орган на религиозната институция в страната;

2. документ, удостоверяващ признаването на изповеданието по реда на Закона за изповеданията;

3. декларация, подписана от вносителя, че ще обучава лица, завършили основно образование;

4. документ за осигурена материална база;

5. санитарно разрешително от хигиенно-епидемиологична инспекция;

6. списък на лицата, които ще извършват подготовката за ритуални нужди, и копие от документите им за завършено образование.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Министърът на образованието и науката

разрешава откриването на духовни училища, в които се придобива средно образование, по реда на ал. 1, при спазване изискванията на чл. 17, ал. 1, т. 1, 3, 4, 5, 6, ал. 2, 3 и 4, чл. 18 и 18а, и чл. 23, ал. 2, т. 2 .

(4) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Училищата по ал. 2 и 3 се закриват по искане на централния орган на съответната религиозна институция в страната, открила училището. Училищата по ал. 3 се закриват и в случаите и по реда, предвидени в чл. 21, ал. 1, т. 1, и когато дейността на религиозната институция е прекратена.

Чл. 24. Българските държавни училища в чужбина се откриват, преобразуват и закриват със заповед на министъра на образованието и науката съгласувано с министъра на външните работи в съответствие с международните договорености.

Чл. 25. (1) Държавните и общинските детски градини, училища и обслужващите звена имат право на:

1. наименование, символи, седалище и официален адрес, който съответства на адреса на дирекцията им;

2. собствен кръгъл печат и/или печат с държавния герб;

3. банкова сметка;

4. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) данъчен номер и шифър по Булстат.

(2) Държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена имат право да:

1. притежават собствено недвижимо и движимо имущество и да се разпореждат с него;

2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) предоставят собствени движими вещи и недвижими имоти под наем, реализират поименни компенсационни бонове и компенсаторни записи, извършват квалификационна и творческа дейност, образователни и други услуги, ако това не е във вреда на образователно-възпитателния процес и при спазване на санитарно-хигиенните изисквания;

3. се разпореждат самостоятелно с бюджетните си средства;

4. патентоват и продават продукти от своята дейност;

5. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определят вътрешната си организация и училищните символи, ритуали и униформено облекло;

6. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определят начина на приемане на децата и учениците в съответствие с нормативните актове;

7. определят организацията, методиката и средствата на обучение и възпитание;

8. издават документи за завършен клас, степен на образование и за професионална квалификация, ако са им предоставени права за това;

9. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) се сдружават с юридически лица от страната и чужбина и сключват договори за участие в международни програми и проекти, без да нарушават държавните интереси.

(3) Държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена носят отговорност за:

1. изпълнението на държавните образователни изисквания, засягащи дейността им;
2. създаването на условия за опазването на живота и укрепване здравето на децата и учениците по време на обучението и възпитанието им, както и на територията си;
3. законосъобразното изразходване на бюджетните средства и опазването на материално-техническата си база;
4. извършването на дейности и прояви, които противоречат на законите в страната, ограничават правата и свободите на личността или нарушават учебно-възпитателния процес.

(4) Частните детски градини и училища, българските детски градини и училища с чуждестранно участие, чуждестранните детски градини и училища и духовните училища, в които се придобива средно образование, освен правомощията по ал. 1, т. 1, 3 и 4, ал. 2 и ал. 3, т. 1, 2 и 4 имат и следните права и задължения:

1. да притежават собствен печат;
2. да издават документи за завършен клас, степен на образование и за професионална квалификация;
3. (нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) да започнат учебния или възпитателния процес най-късно две години след обнародването на акта за откриването или преобразуването им в "Държавен вестник";
4. (нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) да не преустановяват провеждането на учебния или възпитателния процес за повече от две учебни години;
5. (нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) да допускат контролни органи на Министерството на образованието и науката, да им предоставят всички необходими документи за извършване на проверки, както и да изпълняват техните предписания.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., нова, бр. 51 от 2009 г.) Държавата насърчава въвеждането на униформено облекло и други отличителни знаци на училищата, както и създаването на училищни символи и ритуали.

Раздел II

Детски градини

Чл. 26. (1) Детските градини са подготвителни институции в системата на народната просвета, в които се отглеждат, възпитават и обучават деца от 3-годишна възраст до постъпването им в I клас.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Децата със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания постъпват в детските градини по ал. 1, които са задължени да ги приемат.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Възпитанието и обучението на децата в детските градини се организира и провежда в съответствие с държавното образователно изискване за предучилищното възпитание и подготовка и осигурява готовност на децата за училище.

(4) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 3, бр. 33 от 2003 г.) Учебната програма определя структурата и обема на учебното съдържание по образователни направления.

Чл. 27. (1) Детските градини са:

1. целодневни, полудневни, седмични;

2. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) специални - за деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Към детски градини по ал. 1 или към училища могат да се организират полудневни, подготвителни или сезонни групи за деца от предучилищна възраст.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За децата в подготвителните групи, които не владеят добре български език, се осигурява допълнително обучение по български език.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 3, бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) В целодневните и седмичните детски градини могат да се откриват яслени групи за деца от 3 месеца до 3 години. Детски градини с яслени групи са обединени детски заведения за деца от 3 месеца до постъпване в I клас.

Чл. 28. (1) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1 се приемат деца с писмена молба или заявление за постъпване в подготвителна група на родителите или настойниците. Към молбата или заявлението се прилагат копие от акта за раждане и медицински документи, издадени от съответния териториален здравен орган.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) В детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 2 постъпват деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания при писмено изразено желание на родителите или настойниците, когато всички други възможности за обучение и възпитание в детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1 са изчерпани.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 99 от 2003 г.) В детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1 в група се приемат до 2 деца със специални образователни потребности.

(4) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Групите по ал. 3 се формират с минимален брой деца.

(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) В детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1 обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности се

осъществява съгласно държавното образователно изискване за предучилищно възпитание и подготовка и държавното образователно изискване за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

(6) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г., доп., бр. 7 от 2009 г.) В детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1, в които са приети деца със специални образователни потребности, както и в детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 2 със заповед на директора се създава екип, който се състои от: председател - учител на група, и членове: психолог, ресурсен учител, учител - специален педагог, логопед. В работата на екипа участват родителите или настойниците, както и други специалисти при необходимост.

(7) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Екипът по ал. 6 извършва оценка на образователните потребности, проследява динамиката в развитието на деца със специални образователни потребности и разработва индивидуални образователни програми за тяхното обучение, възпитание и развитие. Тези програми се утвърждават от директора на детската градина.

(8) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 4, бр. 99 от 2003 г.) Децата от подготвителните групи към детските градини по ал. 1 могат да се преместват в друга подготвителна група към детска градина или подготвителен клас към училище. Преместването се извършва с удостоверение за преместване.

Чл. 29. (Отм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г., нов, бр. 7 от 2009 г.) В детските градини по чл. 10, ал. 1, т. 2 може да се приемат и деца, чиито родители или настойници не са военнослужещи или граждански лица от Министерството на отбраната, Българската армия и структурите на подчинение на министъра на отбраната, когато броят на децата не е достатъчен за формиране на групи и при условия и по ред, определени с правилника за дейността на детската градина.

Чл. 30. (1) За отглеждане, възпитание и обучение на децата в детските градини по чл. 27, ал. 1, т. 1 родителите или настойниците заплащат такси съгласно Закона за местните данъци и такси.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Родителите или настойниците на децата в подготвителните групи към детските градини не заплащат такси за подготовката на децата за училище една година преди постъпването им в първи клас.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) От такси могат да се освобождават родителите или настойниците на деца, приети в специални детски градини, ако това е предвидено с нормативен акт.

(4) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В детските градини посещението на децата може да бъде прекъсвано и подновявано по всяко време с предварително уведомяване от родителите или настойниците. За времето, през което детето не е посещавало детската градина, не се заплаща такса. В подготвителните групи се допуска отсъствие само по уважителни причини.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В държавните и общинските детски градини могат да се извършват допълнителни педагогически и други услуги по желание на родителите или настойниците срещу заплащане съобразно интересите и потребностите на децата.

Чл. 31. Броят на децата в група в държавните и общинските детски градини се

определя с наредба на министъра на образованието и науката.

Раздел III

Училища

Чл. 32. Училищата са образователно-възпитателни институции в системата на народната просвета, които осигуряват завършването на клас, придобиването на степен на образование и/или на професионална квалификация.

Чл. 33. (1) Училищното образование според съдържанието на подготовката е общо и професионално.

(2) Общото образование осигурява усвояването на общообразователния минимум и на знания и умения на по-високо равнище чрез задължителноизбираемата или чрез профилираната подготовка съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и за учебното съдържание.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Професионалното образование осигурява усвояването на общообразователния минимум и придобиването на квалификация по професия съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, за учебното съдържание, за професионалното образование и обучение и за придобиването на квалификация по професии и правоспособност за професии, за които се изисква такава.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Професионалното обучение осигурява придобиването на квалификация по професия съгласно държавните образователни изисквания за професионалното образование и обучение и за придобиването на квалификация по професии и правоспособност за професии, за които се изисква такава.

Чл. 34. (1) Училищното образование според степента е основно и средно.

(2) Основното образование се осъществява на два етапа - начален и прогимназиален.

(3) Началният етап е от I до IV клас включително. Обучението се осъществява в начални училища, основни училища, средни общообразователни училища, училища по изкуствата и в специални училища.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Прогимназиалният етап е от V до VIII клас включително. Обучението се осъществява в прогимназиални училища, основни училища, средни общообразователни училища, училища по изкуствата, професионални училища, спортни училища и в специални училища.

(5) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Обучението на ученици в VIII клас освен в училищата по ал. 4 може да се провежда и в училища, в които се постъпва след завършен VII клас - профилирани гимназии, профилирани паралелки в средни общообразователни училища или в гимназии, в професионални гимназии и професионални училища. Тези училища издават и свидетелство за завършено основно образование.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Средното образование е с четиригодишен срок на обучение след завършено основно образование. Обучението се

осъществява в гимназии, профилирани гимназии, средни общообразователни училища, професионални гимназии или професионални училища, спортни училища, училища по изкуствата и в специални училища.

(7) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) На учениците до 16-годишна възраст в населено място, в което няма съответно училище по чл. 26, ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 от Закона за народната просвета, се осигурява безплатен транспорт и/или интернатно обучение в средишно училище в най-близкото населено място на територията на общината.

Чл. 35. (1) В I клас постъпват деца на 7 години, навършени в съответната календарна година. Деца, навършили 6 години, могат да постъпят в I клас по преценка на родителите или настойниците им, ако физическото и умственото им развитие позволява това.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Общините в срок до 30 април изготвят списък на децата, които следва да постъпят в подготвителна група, подготвителен клас и I клас, и го изпращат в срок до 15 май в училищата и детските градини на територията си.

Чл. 36. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Децата постъпват в I клас на държавните и общинските училища по молба на родителите или настойниците им. В училищата по изкуствата и в паралелките по изкуства и спорт в основни и в средни общообразователни училища учениците могат да постъпят в I клас след проверка на способностите им, ако това е предвидено с нормативен акт.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Училището се избира от родителите или настойниците.

Чл. 37. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) За деца, които следва да постъпят в I клас, но здравословното им състояние не позволява това, училищното обучение се отлага за една учебна година по предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) В I клас на специалните училища постъпват деца, насочени от екипа по ал. 1, при условията и по реда на държавните образователни изисквания за обучението на деца с хронични заболявания и/или със специфични образователни потребности.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г., доп., бр. 7 от 2009 г.) В училищата по чл. 26, ал. 1, т. 1 - 10 от Закона за народната просвета, в които се обучават интегрирано ученици със специални образователни потребности, както и в училищата по чл. 66, ал. 1, т. 2, 3, 4 и 5 със заповед на директора се създава екип, който се състои от: председател - учител в паралелката, и членове: психолог и/или педагогически съветник, ресурсен учител, учител - специален педагог, логопед, учители. В работата на екипа участват родителите или настойниците, а при необходимост и други специалисти.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г., отм., бр. 7 от 2009 г.).

(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Екипът по ал. 3 извършва оценка на образователните потребности, проследява динамиката в развитието на деца със специални образователни потребности и разработва индивидуални образователни програми за тяхното обучение, възпитание и развитие. Тези програми се утвърждават от директора на училището.

Чл. 38. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.).

Чл. 39. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Училището и детската градина изпращат сведение за децата, постъпили в подготвителна група, подготвителен клас и първи клас в срок до 30 септември в съответната община, където се води списък на децата, които следва да постъпят в първи клас.

Чл. 40. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм. и доп., бр. 33 от 2003 г.) Децата и учениците от подготвителен и от I до IV клас в държавните, общинските и частните училища могат да се преместват в друго училище, през време на цялата учебна година. Преместването се извършва с удостоверение за преместване, издадено от директора на училището, в което ученикът се е обучавал, а за децата от подготвителния клас - и удостоверение за училищната им готовност.

(2) След издаването на удостоверението за преместване директорът на училището уведомява писмено общината, където ученикът е включен в списъка на децата, подлежащи на задължително училищно обучение.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Директорът на приемащото училище в 7-дневен срок от записването на преместения ученик писмено уведомява общината по местоживеенето му, и директорът на училището, в което се е обучавал.

Чл. 41. (1) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) На децата, завършили подготвителна група или подготвителен клас, се издава удостоверение за завършена подготвителна група или подготвителен клас.

(2) (Предишна ал. 1, доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) На учениците, завършили I клас, училището издава удостоверение, в което се вписва обща годишна оценка с думи за резултатите от обучението по всички учебни предмети.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 2, бр. 33 от 2003 г.) Завършването на II и III клас се удостоверява с ученическа книжка.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 3, бр. 33 от 2003 г.) На учениците, завършили IV клас, училището издава удостоверение за завършен начален етап на основното образование.

(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) На ученици със специални образователни потребности, които се обучават интегрирано и са завършили IV клас, но не са усвоили държавните образователни изисквания за начален етап на основното образование по обективни причини, училището издава удостоверение за завършен IV клас. В него се вписват резултатите от обучението по индивидуалните образователни програми.

Чл. 42. (1) Учениците, завършили началния етап на основното образование, продължават обучението си в V клас. В държавните и общинските училища по изкуствата и в паралелките по изкуства и спорт в държавните и в общинските основни и средни общообразователни училища учениците могат да постъпят в V клас след проверка на способностите им, ако това е предвидено с нормативен акт или с училищния учебен план.

(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Ученици със специални образователни потребности, които се обучават интегрирано и са завършили IV клас, но не са усвоили държавните образователни изисквания за начален етап на основното образование по обективни причини, продължават обучението си в V клас.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 2, бр. 99 от 2003 г.) В професионални училища и професионални гимназии, както и в паралелки за професионално обучение в основни, прогимназиални, средни общообразователни и в специални училища, могат да постъпят ученици в VII или VIII клас.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 3, бр. 99 от 2003 г.) В държавните и общинските спортни училища могат да постъпят ученици в VI, VII или в VIII клас след проверка на способностите им, ако това е предвидено с нормативен акт.

Чл. 43. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В паралелките по изкуства и спорт в държавните и общинските основни и средни общообразователни училища учениците могат да постъпят в класове от началния и прогимназиалния етап на основното образование след проверка на способностите им, ако това е предвидено с нормативен акт.

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Учениците от V до VIII клас в държавните, общинските и частните училища могат да се преместват в друго училище при условия и по ред, определени от приемащото училище, през време на цялата учебна година, но не по-късно от 30 учебни дни преди приключването на всеки учебен срок. Преместването се извършва с удостоверение за преместване, издадено от директора на училището, в което ученикът се е обучавал, и при спазване изискванията на чл. 40, ал. 2 и 3.

Чл. 45. (1) Завършването на клас от прогимназиалния етап на основното образование се удостоверява с ученическа книжка.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) На учениците се издава удостоверение за завършен клас за приемане в училищата, в които се постъпва след проверка на способностите или чрез конкурсен изпит, за постъпване от VI, VII или от VIII клас в спортни училища, от VII или от VIII клас в професионални училища и професионални гимназии и в паралелки за професионално обучение в основни, прогимназиални, средни общообразователни и в специални училища, както и по тяхно желание.

Чл. 46. (1) На учениците, завършили VIII клас, училището издава свидетелство за основно образование съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и за документите за системата на народната просвета.

(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават интегрирано и са завършили VIII клас, но не са усвоили държавните образователни изисквания за основно образование по обективни причини, училището издава удостоверение за завършен VIII клас. В него се вписват резултатите от обучението по индивидуалните образователни програми.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) На учениците, завършили VIII клас в специални училища за деца с умствена изостаналост, училището издава удостоверение за завършен VIII клас съгласно държавните образователни изисквания за обучението на деца със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания и за документите за системата на народната просвета.

Чл. 47. (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

Чл. 48. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) Учениците, завършили основно образование, могат да продължат обучението си в IX клас на средни общообразователни училища, гимназии, професионални гимназии, професионални училища, училища по изкуствата, специални училища или в паралелки за придобиване на професионална квалификация в средни общообразователни и специални училища и

в гимназии.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) Учениците, завършили VII клас, могат да продължат обучението си в VIII клас на профилирани гимназии, професионални гимназии, училища по изкуствата, спортни училища или в профилирани паралелки в средни общообразователни училища или в гимназии или в паралелки за придобиване на професионална квалификация в средни общообразователни и специални училища и в гимназии.

(3) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Ученици със специални образователни потребности, които са завършили VIII клас и не са усвоили държавните образователни изисквания за основно образование по обективни причини, могат да продължат обучението си в IX клас на училища, които организират професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

(4) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Учениците по чл. 46, ал. 3 могат да продължат обучението си в IX клас на училищата, които организират професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 3, бр. 99 от 2003 г.) Паралелки за придобиване на професионална квалификация в средни общообразователни училища и гимназии се разкриват в населени места, в които няма професионални училища.

Чл. 49. (1) Приемането по утвърден държавен план-прием се извършва:

1. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) за ученици, завършили VII клас или основно образование - в профилирани гимназии, професионални гимназии, професионални училища, училища по изкуствата, профилирани паралелки в средни общообразователни училища и в гимназии, в паралелки за придобиване на професионална квалификация в средни общообразователни и специални училища и в гимназии;

2. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) за ученици, завършили VI и VII - за професионално обучение в професионални училища, професионални гимназии и колежи и в паралелки в основни, прогимназиални, средни общообразователни и специални училища;

3. за ученици, завършили V, VI или VII клас - в спортни училища.

(2) С държавния план-прием се определя броят на учениците в държавните и общинските училища по ал. 1.

(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 33 от 2003 г.) Държавният план-прием се утвърждава за всяка учебна година в срок до 30 март със заповед на:

1. министъра на образованието и науката - за държавните профилирани гимназии и спортни училища и за профилираните паралелки в държавните средни общообразователни училища и гимназии;

2. министъра на образованието и науката, съгласувано с министъра на труда и социалната политика и министъра на регионалното развитие и благоустройството - за държавните и общинските професионални гимназии, професионални училища и професионални колежи, за паралелките за придобиване на професионална квалификация в основни, прогимназиални, средни общообразователни, спортни и специални училища;

3. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) министъра на образованието и науката, съгласувано с председателя на Държавната агенция за младежта и спорта - за държавните и общинските спортни училища;

4. началника на регионалния инспекторат по образованието - за общинските профилирани гимназии, за профилираните паралелки в общинските средни общообразователни училища и гимназии;

5. министъра на културата - за училищата по изкуствата.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., отм., бр. 99 от 2003 г.).

(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 4, доп., бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 99 от 2003 г.) Началникът на регионалния инспекторат по образованието в срок до 1 февруари предлага на министъра на образованието и науката да утвърди държавния план-прием по ал. 3, т. 1 - 3.

(6) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) Предложенията на началника на регионалния инспекторат по образованието за училищата по ал. 3, т. 1 се изготвят въз основа на направените до 1 февруари предложения от директорите им.

(7) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) Предложенията на началника на регионалния инспекторат по образованието за училищата по ал. 3, т. 2 се изготвят въз основа на направените до 1 февруари предложения от директорите им и се съгласуват със съответните финансиращи органи, с комисията по заетостта към областния съвет за регионално развитие и с регионалните структури на работодателите.

(8) (Нова - ДВ, бр. 68 от 2002 г., предишна ал. 5, изм. и доп., бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г., изм., бр. 99 от 2003 г.) Промяна в утвърдения държавен план-прием за училищата по ал. 3, т. 1 и 2 може да се извършва в срок до 30 април със заповед на министъра на образованието и науката по предложение на началника на регионалния инспекторат по образованието при доказана необходимост и след съгласуване със съответните финансиращи органи, комисията по заетостта към областния съвет за регионално развитие и регионалните структури на работодателите.

(9) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна ал. 5, бр. 68 от 2002 г., предишна ал. 6, изм., бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г., отм., бр. 99 от 2003 г.).

(10) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 68 от 2002 г., предишна ал. 7, изм., бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) Условието и редът за утвърждаване на държавния план-прием за училищата по изкуствата се определят с наредба на министъра на културата и на министъра на образованието и науката.

Чл. 50. (1) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 33 от 2003 г.) Приемането на

учениците в VIII или IX клас в държавните и общинските средни общообразователни училища, гимназии, профилирани гимназии, профилирани паралелки в средни общообразователни училища, профилирани паралелки по изкуства и спорт в средни общообразователни училища се извършва след проверка на възможностите им при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката, а приемането на ученици в VI, VII или VIII клас в държавните и общинските спортни училища се извършва при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката, съгласувана с председателя на Държавната агенция за младежта и спорта.

(2) В държавните и общинските спортни училища и училищата по изкуствата и в профилираните паралелки по изкуства и спорт в средни общообразователни училища учениците се приемат след проверка на способностите им.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 7 от 2002 г., бр. 33 от 2003 г.) В държавните и общинските професионални гимназии, професионални колежи и професионални училища и в паралелките за придобиване на професионална квалификация в прогимназиални, основни, средни общообразователни и спортни училища и в гимназии учениците се приемат при условия и по ред, определени с държавното образователно изискване за професионалното образование и обучение и с наредба на министъра на образованието и науката.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., бр. 99 от 2003 г., доп., бр. 7 от 2009 г.) Приемането на ученици в специалните училища, с изключение на възпитателните училища-интернати, социално-педагогическите интернати и болничните училища, се извършва след насочване от екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието и при условията и по реда на държавното образователно изискване за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В училищата по изкуствата учениците се приемат при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на културата.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В държавните и общинските училища се приемат в паралелка до 5 ученици с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания, а в професионалните училища и професионалните гимназии - и от домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи.

(7) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Извън случаите на ал. 6 в държавните и общинските училища може да се осигури интегрирано обучение в паралелка до 2 ученика със специални образователни потребности по предложение на екипа по чл. 6а.

Чл. 51. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Ученици могат да се преместват в паралелка на същото или в друго училище по чл. 34, ал. 5 при наличие на свободни места в приемащото училище.

(2) За свободни места се считат местата до утвърдения държавен план-прием, които включват:

1. незаетите места;

2. освободените през учебната година места.

(3) Свободните места се обявяват от директора в тридневен срок от освобождаването им в училището и в регионалния инспекторат по образованието.

(4) Преместването на учениците се извършва, както следва:

1. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 19 от 2003 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) през време на цялата учебна година, но не по-късно от 30 учебни дни преди края на всеки учебен срок - по същия профил или професия и при смяна на профилирана паралелка или професия с непрофилирана паралелка;

2. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) след успешно завършен клас при смяна на:

а) профила или професията съответно с друг профил или професия;

б) профила с професия;

в) (доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) професията с профил или с непрофилирана паралелка;

г) непрофилирана гимназиална паралелка с профилирана паралелка или професия.

(5) При различие между училищните учебни планове учениците полагат приравнителни изпити при условия и по ред, определени от приемащото училище.

(6) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 99 от 2003 г.) При преместване на ученици от помощни училища в други държавни или общински училища те продължават обучението си по индивидуална образователна програма, която включва конкретни задачи в рамките на учебните програми по един или повече учебни предмети от учебния план.

(7) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Учениците по ал. 6, които усвояват държавните образователни изисквания за клас, етап или степен на образование, продължават обучението си по учебния план на приемащото училище.

Чл. 52. (1) Учениците могат да се преместват при условията на чл. 51, ал. 4, т. 1 над утвърдения държавен план-прием в следните случаи:

1. по социални или здравословни причини;

2. при смяна на местоживеенето поради смяна на местоработата на родителите или настойниците.

(2) В случаите по ал. 1 ученикът се премества със заповед на директора на приемащото училище въз основа на представени документи, удостоверяващи обстоятелствата по т. 1 и 2. При отказ на директора на приемащото училище началникът на регионалния инспекторат по образованието взема решение относно преместването на ученика.

(3) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) При преместване на ученици до 16 г. в населено място, в което няма училище, се осигурява безплатен транспорт или интернатно обучение в средишно училище в най-близкото населено място на територията на общината.

Чл. 53. При преместване директорът на училището, в което ученикът се е обучавал, издава удостоверение за преместване и в 14-дневен срок изпраща изисканото от директора на приемащото училище копие от личния картон на ученика. В случаите, когато ученикът е подлежащ на задължително училищно обучение, преместването се извършва при спазване и на изискванията по чл. 40, ал. 2 и 3.

Чл. 54. (1) (Предишен текст на чл. 54 - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учениците не могат да се преместват:

1. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) в последния гимназиален клас при смяна на: непрофилирана гимназиална паралелка с профилирана; профил с друг профил; професия с профил;

2. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) в последните два гимназиални класа при смяна на: професия с друга професия, профил с професия, непрофилирана гимназиална паралелка с професия.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Разпоредбите на ал. 1 не се прилагат в случаите на връщане на ученик след заличаване на наказанието по чл. 139, ал. 1, т. 4.

Чл. 55. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Завършването на гимназиален клас - IX, X, XI, XII и XIII се удостоверява с ученическа книжка.

(2) На ученици, навършили 16 години, които напускат училището, се издава удостоверение за завършен клас.

Чл. 56. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., доп., бр. 99 от 2003 г., изм., бр. 7 от 2009 г.) (1) На учениците, завършили успешно XII клас и положили успешно държавните зрелостни изпити, се издава диплома за завършено средно образование.

(2) Когато ученикът не се е явил или не е положил успешно държавните зрелостни изпити по свое желание, се издава удостоверение за завършен гимназиален етап.

(3) Когато ученикът със специални образователни потребности не е усвоил държавните образователни изисквания за придобиване на средно образование по обективни причини, училището издава удостоверение за завършен гимназиален етап, в което вписва резултатите от обучението по индивидуалните образователни програми.

(4) Документите по ал. 2 и 3 не удостоверяват завършено средно образование.

(5) Дипломата по ал. 1 и удостоверенията по ал. 2 и 3 се издават от училището, в което ученикът е завършил XII клас.

Чл. 57. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) Завършено професионално образование се удостоверява с диплома за завършено средно образование или удостоверение за завършено средно образование, със свидетелство за професионална квалификация и свидетелство за правоспособност.

(2) Документите по ал. 1 се издават независимо един от друг съгласно държавното образователно изискване за документите за системата за народната просвета, като:

1. дипломата за завършено средно образование се издава по реда на чл. 56;

2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 33 от 2003 г.) свидетелството за професионална квалификация се издава на ученици, завършили XII клас или XIII и положили успешно държавните изпити за придобиване на професионална квалификация съгласно държавните образователни изисквания за професионалното образование и обучение, за придобиването на квалификация по професии и за системата на оценяване;

3. свидетелството за правоспособност за професии, упражняването на които изисква правоспособност, се издава при условия и по ред, определени с наредби на министъра на образованието и науката, освен ако в друг нормативен акт не е предвидено друго.

Чл. 58. (1) Завършено професионално обучение се удостоверява със свидетелство за основно образование и/или свидетелство за професионална квалификация, свидетелство за правоспособност, удостоверение за професионално обучение.

(2) Документите по ал. 1 се издават независимо един от друг съгласно държавното образователно изискване за документите за системата за народната просвета.

(3) Свидетелството за основно образование се издава на ученици, които едновременно с професионалното си обучение са усвоили и общообразователния минимум за основно образование, съгласно държавното образователно изискване за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Свидетелството за професионална квалификация се издава на ученици, които са завършили професионалната подготовка и са положили успешно държавни изпити за придобиване на професионална квалификация, съгласно държавните образователни изисквания за професионалното образование и обучение, за придобиването на квалификация по професии и за системата на оценяване.

(5) Свидетелството за правоспособност за професии, упражняването на които изисква правоспособност, се издава при условия и по ред, определени с наредби на министъра на образованието и науката, освен ако в друг нормативен акт не е предвидено друго.

(6) Удостоверението за професионално обучение се издава на ученици, които са завършили професионална подготовка и са положили успешно изпитите за придобиване на професионална квалификация по част от професията, както и за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация, съгласно държавните образователни изисквания за професионалното образование и обучение и за системата на оценяване.

(7) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Документите по ал. 4, 5 и 6 не дават право за продължаване на образованието.

Чл. 59. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Свидетелството за професионална квалификация, свидетелството за правоспособност и удостоверението за професионално обучение се издават от училището, в което ученикът е завършил професионалната подготовка.

Чл. 60. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) Получената оценка на държавен зрелостен изпит за придобиване на средно образование, както и на държавен зрелостен изпит, държавен изпит или изпит за придобиване на професионална квалификация е окончателна. Когато получената оценка е слаб (2), ученикът може да се яви отново на съответния изпит без ограничения за възраст и брой изпитни сесии.

Чл. 61. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Лицата, придобили право да се явят на изпитите по чл. 60, могат да се явяват на тях в училището, в което са се обучавали, при спазване изискванията на действащия учебен план по отношение на броя на изпитите и формата за оценяване към момента на явяването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В случаите, когато училището е закрито, лицата по ал. 1 се явяват на изпитите по чл. 60 в определено със заповед на началника на регионалния инспекторат по образованието училище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В случаите по ал. 2 дипломата за завършено средно образование и/или свидетелството за професионална квалификация, свидетелството за правоспособност и удостоверение за професионално обучение се издават от училището, където са положени съответните изпити.

Чл. 62. (1) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) За провеждането на държавните зрелостни изпити за придобиване на средно образование, както и на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация в частните училища, българските училища с чуждестранно участие, чуждестранните училища и в духовните училища, в които се придобива средно образование, началникът на регионалния инспекторат по образованието назначава пълномощник за всяко училище.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Пълномощникът участва при провеждането на изпитите и изготвя констативен протокол за спазването на държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план за професионалното образование и обучение за системата за оценяване и за документите за системата на народната просвета.

(3) При констатирани нарушения на организацията и провеждането на изпитите началникът на регионалния инспекторат по образованието представя на министъра на образованието и науката доклад, към който прилага констативния протокол на пълномощника.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Върху дипломата за завършено средно образование, свидетелството за професионална квалификация и свидетелството за правоспособност се полагат подпис на пълномощника и печат на Министерството на образованието и науката. В случаите по ал. 3 върху дипломата и свидетелствата може да се положи подпис на пълномощника и печат на Министерството на образованието и науката след разрешение от министъра на образованието и науката.

(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Дипломите за завършено средно образование и свидетелствата за професионална квалификация, издадени от училищата по ал. 1, се вписват в съответните регистрационни книги, които се водят в Министерството на образованието и науката.

Чл. 63. (1) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Дубликат на удостоверение за завършен клас, удостоверение за завършен начален етап на основното образование, свидетелство за основно образование, диплома за завършено средно образование, свидетелство за

професионална квалификация, свидетелство за правоспособност и удостоверение за професионално обучение се издава от директора на училището, издало оригиналния документ.

(2) Дубликатът се издава по молба на заинтересуваното лице в случай, че документът по ал. 1 е изгубен, унищожен или е станал негоден за ползване.

Чл. 64. (1) Дубликатът се издава при наличие на училищна документация, от която е видно, че оригиналният документ е издаден.

(2) В случай, че училището, издало оригиналния документ, е закрито, заинтересуваното лице подава молба до училището, където се съхранява училищната документация.

(3) Когато училищната документация не се съхранява в друго училище, дубликатът се издава от училище, определено от началника на регионалния инспекторат по образованието, въз основа на издаден документ от Държавния архив.

(4) В случай, че липсва училищната документация за издаване на дубликат, заинтересуваните лица могат да установят правата си по съдебен ред.

Чл. 65. (1) Дубликатът се издава по образец съгласно държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета.

(2) За издаване на дубликат се заплаща такса, определена със заповед на министъра на образованието и науката.

Чл. 66. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г., бр. 99 от 2003 г.) (1) В специалните училища могат да се обучават ученици:

1. с хронични заболявания - оздравителни и болнични;
2. със сензорни увреждания - с увреден слух, с нарушено зрение;
3. с езиково-говорни нарушения - логопедични;
4. с умствена изостаналост - помощни;
5. с множество увреждания;
6. с девиантно поведение - възпитателни училища-интернати и социално-педагогически интернати.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) По изключение в училищата извън ал. 1 могат да се откриват паралелки за ученици с увреден слух по предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) По изключение само в началния и прогимназиалния етап на основни и средни общообразователни училища извън ал. 1 могат да се откриват паралелки за ученици с умствена изостаналост по предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието.

(4) Между учениците в специалните и останалите паралелки задължително се

планират съвместни дейности и съвместно обучение по учебни предмети от учебния план.

(5) Паралелки за професионално обучение за ученици с умствена изостаналост могат да се откриват по предложение на екипа за комплексно педагогическо оценяване към регионалния инспекторат по образованието в училищата, които организират професионално обучение по част от професия или по професии за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Чл. 67. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., отм., бр. 99 от 2003 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Наставянването на учениците във възпитателните училища-интернати и социалнопедагогическите интернати се извършва при условия и по ред, определени с правилници на министъра на образованието и науката.

Чл. 68. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Специалните училища за ученици с хронични заболявания са оздравителни и болнични.

(2) Оздравителните училища са от интернатен тип, за обучение на ученици от I до XII клас, и в тях се организира учебно-възпитателна и лечебна работа само за ученици, боледуващи от заболявания на дихателната, сърдечно-съдовата, храносмилателната и пикочно-половата, костно-мускулната и/или нервната система, и/или на ендокринните жлези и обмяната.

(3) (Отм., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Болничните училища се организират към болниците и са за обучение на ученици от I до XII клас, чийто престой за лечение е не по-малък от 30 дни.

Чл. 69. Специалните училища за ученици със сензорни увреждания са за обучение на ученици от I до XII клас с увреден слух или с нарушено зрение и са от интернатен тип.

Чл. 70. (1) Специалните училища за ученици с езиково-говорни нарушения са логопедични училища за обучение на ученици от I до IV клас и са от интернатен тип.

(2) Логопедични кабинети могат да се организират за диагностична и корекционно-възпитателна дейност на езика и говора на деца в предучилищна възраст и на ученици от I до XII клас.

(3) Логопедични кабинети и кабинети за рехабилитация на слуха и говора и на зрението могат да се откриват към детските градини и училищата съгласувано с финансиращия орган при условия и по ред, определени със заповед на министъра на образованието и науката, началника на регионалния инспекторат по образованието или кмета на общината.

Чл. 71. (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Специалните училища за обучение на ученици от I до VIII клас с умствена изостаналост са помощни училища и са от полуинтернатен или от интернатен тип. В тези училища може да се организира професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Чл. 72. (1) Специалните училища за ученици с множество увреждания са от интернатен тип за обучение от I до VIII клас.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Паралелки за ученици с множество увреждания могат да се организират и в специални училища по чл. 66, ал. 1, т. 2 и 4.

Чл. 73. (1) Специалните училища за обучение на ученици с девиантно поведение са възпитателни училища-интернати и социалнопедагогически интернати.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Възпитателните училища-интернати са за обучение на ученици от I до XII клас, извършили противообществени прояви. В тези училища може да се осъществява професионално обучение и/или професионално образование.

(3) Социалнопедагогическите интернати са за обучение на ученици от I до VIII клас, които нямат подходящи условия за живот в семейството си, лишени са от родителски грижи и надзор, извършили са или съществуват предпоставки да извършат противообществени прояви. В тези училища може да се организира професионално обучение.

Чл. 74. За лица, лишени от свобода, се организира обучение в училище в затвор или в поправителен дом. В тези училища се осигурява възможност за придобиване на основно или средно образование и/или за професионално обучение.

Чл. 75. (1) Вечерните училища се организират за обучение на лица, навършили 16-годишна възраст, които не се обучават в дневна форма на обучение.

(2) Във вечерни училища могат да се приемат и лица под 16-годишна възраст, които поради семейни или други социални причини, удостоверени с документ, издаден от компетентен орган, не могат да се обучават в дневна форма.

(3) Във вечерните училища се организира обучение за придобиване на основно или средно образование и/или за професионална квалификация.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В средни общообразователни училища, гимназии, профилирани гимназии, професионални училища и професионални гимназии могат да се организират паралелки с вечерна форма на обучение.

Раздел IV

Обслужващи звена

Чл. 76. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Обслужващите звена са институции в системата на народната просвета, в които се организират: дейности, свързани с развитието на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на науката, техниката, технологията, изкуствата, отдиха и спорта; дейности, свързани с научното, информационното и технологичното осигуряване на системата на народната просвета; разработване и управление на общински, регионални, национални и международни проекти и програми; оперативно управление и финансово осигуряване на системата на народната просвета; дейности със социално предназначение, както и диагностична, рехабилитационна и корекционно-възпитателна дейност.

Чл. 77. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Дейността на държавните обслужващи звена се организира съгласно правилници, утвърдени от министъра на образованието и науката, а дейността на общинските - съгласно правилници, утвърдени от началника на съответния регионален инспекторат по образованието.

Глава трета

ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧИЛИЩНОТО ОБУЧЕНИЕ

Раздел I

Форми на обучение

Чл. 78. (1) Формите на обучение са: дневна; вечерна; задочна; индивидуална; самостоятелна; кореспондентска и дистанционна.

(2) Училището организира дневна и/или вечерна форма на обучение. Училището може да организира и задочна, индивидуална, самостоятелна, кореспондентска и дистанционна форми на обучение.

Чл. 79. В дневна, вечерна и задочна форма на обучение учениците се организират в паралелки и групи, а за останалите форми обучението се организира за отделен ученик.

Чл. 80. Дневната форма на обучение е присъствена форма, която се провежда между 7 и 19 ч. в учебните дни.

Чл. 81. Вечерната форма на обучение е присъствена форма, която се провежда в подходящо за учениците време на учебните дни. Обучението се организира и провежда съгласно училищния учебен план.

Чл. 82. (1) Задочната форма на обучение включва учебни занятия, самостоятелна подготовка и изпити по учебни предмети съгласно училищния учебен план.

(2) Учебните занятия и изпитите по учебни предмети се организират в сесии.

(3) Учебните занятия включват обзор на учебното съдържание по съответния учебен предмет и насоки за самостоятелна подготовка за изпитите.

(4) Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на училището.

Чл. 83. (1) Индивидуалната форма на обучение включва учебни занятия, както и изпити или текущи проверки по учебни предмети, ако това е предвидено с индивидуалния учебен план, утвърден от директора на училището.

(2) Индивидуалната форма на обучение се организира за:

1. ученици, които по здравословни причини не могат да посещават училището повече от 30 последователни учебни дни;

2. за даровити ученици, както и за ученици, които по семейни причини желаят да завършат в други срокове обучението си за един или повече класове.

(3) В случаите по ал. 2, т. 1 училището организира индивидуалното обучение в домашни условия въз основа на медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия, като осигурява от 8 до 12 учебни часа седмично.

(4) Знанията и уменията на учениците по ал. 2, т. 1 се оценяват чрез текущи проверки, а на учениците по ал. 2, т. 2 - чрез изпити.

(5) Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на училището.

Чл. 84. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Самостоятелната форма на обучение е неприсъствена форма, при която учениците се подготвят самостоятелно и се явяват на изпити по учебни предмети съгласно училищния учебен план.

(2) Самостоятелната форма на обучение се организира за:

1. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) ученици в задължителната училищна възраст, които по здравословни причини не могат да се обучават в дневна форма на обучение, както и за даровити деца в задължителна училищна възраст, след решение на педагогическия съвет;

2. лица, навършили 16-годишна възраст.

(3) Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на училището.

Чл. 85. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Ученици, които следва да се обучават в индивидуална или в самостоятелна форма на обучение при условията на чл. 83, ал. 2 и чл. 84, ал. 2, т. 1, както и ученици, навършили 16-годишна възраст и желаещи да променят формата на обучение по чл. 80, 81, 82, 83 и 84, подават писмено заявление до директора на училището.

(2) Ученици, които се обучават в дневна, вечерна, заочна, индивидуална или в самостоятелна форма на обучение, могат да променят формата на обучението си в началото на учебната година. Промяната на формата на обучение се допуска и по време на учебните занятия, когато се преминава:

1. от дневна, вечерна или от заочна в индивидуална или в самостоятелна форма на обучение;

2. от дневна във вечерна форма на обучение.

(3) За промяна на формата на обучение директорът на училището издава заповед.

Чл. 86. (1) Кореспондентската форма на обучение е неприсъствена форма, при която се поставят задачи и се осъществява контрол върху подготовката чрез кореспонденция между училището и учениците.

(2) Дистанционната форма на обучение е неприсъствена форма, при която обучението се осъществява чрез средствата на съвременните информационни и комуникационни технологии.

(3) Кореспондентската и дистанционната форма на обучение се организират при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 87. Завършването на клас и на степен на образование, както и придобиването на професионална квалификация в различните форми на обучение, се удостоверява с едни и същи по вид документи съгласно държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета, които дават равни права на завършилите.

Раздел II

Организационни форми

Чл. 88. (1) Училищното обучение се организира в последователни класове.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Продължителността на обучението в един клас е една учебна година за всички форми, с изключение на случаите по чл. 83, ал. 2, т. 2.

(3) Класовете се номерират във възходящ ред с римски цифри.

Чл. 89. (1) В зависимост от броя на приетите ученици класовете се разделят на паралелки.

(2) Паралелките от един клас се обозначават с началните букви на българската азбука, които се поставят след номера на класа.

(3) В зависимост от особеностите на учебния предмет паралелката може да се дели на групи, да се организират сборни групи от различни паралелки или да се организира индивидуално обучение.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Училищата могат да организират обучението в културно-образователната област "Бит и технологии" в обслужващите звена, създадени по чл. 33а, ал. 1, т. 2 от Закона за народната просвета.

(5) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Училището може да организира сборни групи за свободноизбираема подготовка или за дейности, свързани с развитието на интересите, способностите и потребностите на учениците в областта на спорта, науката, техниката, технологиите, изкуствата и отдиha. Групите могат да се формират от ученици от различни класове и от ученици от други училища.

Чл. 90. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Броят на учениците в паралелка, деленето на паралелките на групи и индивидуалното обучение се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В училищата по изкуствата броят на учениците в паралелка, деленето на паралелките на групи и индивидуалното обучение се определят с наредба на министъра на културата.

(3) Разпределението на учениците по паралелки се извършва от директора на училището при спазване изискванията на ал. 1 и 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В началото на учебната година директорът определя със заповед класните ръководители на всички паралелки.

(5) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Класният ръководител организира и провежда часа на класа, извънкласните дейности с учениците и води задължителната училищна документация за съответната паралелка.

Раздел III

Учебно време

Чл. 91. (1) Училищното обучение се организира в учебни години, учебни срокове, учебни седмици, учебни дни и учебни часове.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) През учебната година учениците ползват коледна, междусрочна, пролетна и/или великденска и лятна ваканция. Учениците в I клас ползват и допълнителни дни за отдиh през първия учебен срок.

Чл. 92. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учебната година е с продължителност 12 месеца.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учебната година започва на 15 септември, а в спортните училища - на 1 септември.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учебната година в извънучилищните педагогически учреждения започва на 1 октомври.

(4) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) В случай че денят по ал. 2 и 3 е почивен, учебната година започва на първия следващ работен ден.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учебните занятия са с продължителност не повече от 38 и не по-малко от 31 учебни седмици и се разпределят в два учебни срока.

(6) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Продължителността на първия учебен срок е 18 учебни седмици, а в спортните училища - 20 учебни седмици.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Продължителността на учебната седмица е 5 учебни дни.

(8) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Изключения по ал. 5, 6 и 7 се допускат само ако това е предвидено в учебния план.

(9) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 6, изм., бр. 51 от 2009 г.) Учебните занятия в извънучилищните педагогически учреждения завършват на 31 август, като и през лятната ваканция се организират дейности за работа с деца.

Чл. 93. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) За всяка учебна година министърът на образованието и науката определя със заповед:

1. началото и края на ваканциите с изключение на лятната;
2. дните за отдых на учениците от I клас;
3. неучебни дни;
4. края на втория учебен срок.

(2) Заповедта по ал. 1 се издава преди началото на учебната година.

(3) За всяка учебна година директорите на спортните училища въз основа на държавния спортен календар и на училищния учебен план определят със заповед времето за учебно-тренировъчни и оздравителни лагери и за спортно-състезателна дейност.

Чл. 93а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Учебни дни може да се определят за неучебни или неучебни дни за учебни със заповед на министъра на образованието и науката.

(2) В случай на разместване на почивните дни през годината на основание чл. 154, ал. 2 от Кодекса на труда обявените почивни дни са неучебни за учениците, съответно обявените работни дни са учебни дни, освен когато учениците са във ваканция.

(3) Кметът на общината след съгласуване с началника на регионалния инспекторат по образованието може да обявява до три дни за неучебни за училищата на територията на общината в случай на извънредни или непредвидени обстоятелства, както и за отбелязване на празника на общината.

(4) В случаите по ал. 1, 2 и 3 след възстановяване на учебния процес и при необходимост началникът на регионалния инспекторат по образованието създава организация за реструктуриране на тематичното разпределение на учебното съдържание.

Чл. 94. (1) Броят на задължителните учебни часове за една учебна седмица не може да бъде повече от:

1. двадесет и два учебни часа - в I и II клас;
2. двадесет и пет учебни часа - в III и IV клас;
3. тридесет учебни часа - в V, VI, VII и VIII клас;
4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) тридесет и два учебни часа - в IX, X, XI, XII и XIII клас;
5. двадесет и два учебни часа - при вечерна форма на обучение.

(2) Часът на класа се включва в седмичното разписание на учебните занятия извън броя на задължителните учебни часове.

Чл. 95. (1) Организацията на учебния ден е полудневна и целодневна и включва от 4 до 7 задължителни учебни часа. Полудневната организация може да се осъществява на две смени - предобед и следобед.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Целодневна организация на учебния ден може да се осъществява за ученици от I до VIII клас след съгласуване с финансиращия орган, при наличие на необходимите санитарно-хигиенни условия и по желание на родителите. При тази организация задължителните учебни часове се съчетават с форми на самоподготовка, занимания по интереси и организиран отдых.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Седмичното разписание на учебните занятия се съобразява с психо-физическите особености и възможностите на учениците. Седмичното разписание се разработва в съответствие с изискванията на наредба на министъра на здравеопазването и се утвърждава от директора на училището не по-късно от 3 дни преди започване на всеки учебен срок.

Чл. 96. (1) Продължителността на учебния час е:

1. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) тридесет минути - в подготвителния клас;
2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) тридесет и пет минути - в I и II клас;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) четиридесет минути - в III и IV клас;
4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., предишна т. 3, бр. 33 от 2003 г.) четиридесет и пет минути - в V - XIII клас - в дневна форма на обучение;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) четиридесет минути - във вечерна форма на обучение;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) петдесет минути - по учебна и лабораторна практика;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) шестдесет минути - по производствена практика.

(2) Почивките между учебните часове са с продължителност не по-малко от 10 и не повече от 30 минути.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Когато обучението се организира на две смени, продължителността на учебния час в V - XIII клас може да бъде 40 минути с разрешение на началника на регионалния инспекторат по образованието.

(4) Учениците от I клас се обучават само предобед.

(5) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Продължителността на учебния час и почивките между учебните часове за специалните училища се определят с държавното образователно изискване за обучението на деца с хронични заболявания и/или специфични образователни потребности.

Раздел IV

Съдържание на училищното обучение

Чл. 97. (1) Учебното съдържание в училищното обучение се групира в общообразователна подготовка и в професионална подготовка.

(2) Общото образование се осъществява чрез общообразователна подготовка, професионалното образование - чрез общообразователна и професионална подготовка, а професионалното обучение - чрез общообразователна и/или професионална подготовка.

Чл. 98. (1) Общообразователната подготовка е задължителна, задължителноизбираема, профилирана и свободноизбираема и се осъществява чрез учебни предмети, групирани в културно-образователни области, както и в други области и дейности.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Задължителната подготовка осигурява постигането на общообразователния минимум в зависимост от степента на образование. Общообразователният минимум за началния и прогимназиалния етап на основното образование е еднакъв и задължителен за всички видове училища. Общообразователният минимум за гимназиалния етап на средното образование включва:

1. културно-образователните области по чл. 10, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 8 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план - за всички видове училища;

2. културно-образователните области по чл. 10, т. 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 8 от Закона за

степената на образование, общообразователния минимум и учебния план - за всички гимназии от IX до XII клас включително, профилирани гимназии и СОУ от I до XII клас включително.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Задължителноизбираемата подготовка осигурява знания и умения на по-високо равнище по учебните предмети от културно-образователните области и/или от професионалната подготовка в съответствие с интересите и индивидуалните възможности на учениците и с възможностите на училището.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Профилираната подготовка осигурява усвояването на знания и умения на по-високо равнище по група учебни предмети от културно-образователните области. Профилираната подготовка започва от IX клас или от X клас и продължава до XII клас съгласно училищния учебен план.

(5) Свободноизбираемата подготовка осигурява обучение освен по учебните предмети от културно-образователните области и по други области и дейности, предложени на учениците за избор, и се провежда извън задължителните учебни часове.

Чл. 98а. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Извънкласната и извънучилищната дейност се организират през свободното от учебни часове време и осигурява обучение и развитие на специфични интереси и потребности на учениците в областта на изкуствата, науката, техниката и спорта.

Чл. 99. (1) Професионалната подготовка за професионалното образование е задължителна - обща, отраслова и специфична за всяка професия, задължителна чуждоезикова подготовка по професията и избираема - задължителноизбираема и свободноизбираема.

(2) Общата задължителна професионална подготовка е единна за всички професионални направления при отчитане на спецификата им и включва теоретично обучение и практическо обучение.

(3) Отрасловата задължителна професионална подготовка е единна за всички професии от съответно професионално направление при отчитане на спецификата на всяка професия и включва теоретично обучение и практическо обучение.

(4) Специфичната задължителна професионална подготовка е за съответната професия и включва теоретично обучение и практическо обучение.

(5) Задължителната чуждоезикова подготовка по професията осигурява усвояване на специфичната терминология, свързана с упражняването на професията.

(6) Задължителноизбираемата професионална подготовка осигурява разширяване на знанията, уменията и професионалните компетенции по съответната професия.

(7) Свободноизбираемата професионална подготовка осигурява обучение освен по съответната професия и по други професии от съответното професионално направление.

Чл. 100. (1) Професионалната подготовка за професионалното обучение е задължителна и избираема.

(2) Задължителната професионална подготовка осигурява необходимите знания, умения и професионални компетенции за придобиване на квалификация по професията и включва теоретично обучение и практическо обучение.

(3) Избираемата професионална подготовка осигурява разширяване на знанията, уменията и професионалните компетенции по съответната професия.

Чл. 101. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Учебният план съдържа наименованията на учебните предмети, включени в задължителната подготовка; разпределението на учебните предмети по класове; годишния или седмичния брой часове за изучаването на учебните предмети по задължителната, задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка, график на учебната година и описание на организацията на обучението в съответното училище.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Училищният учебен план се разработва въз основа на учебния план по ал. 1 и разпределя учебните предмети и часовете от задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка за целия етап на обучение съобразно интересите на учениците и възможностите на училището.

(3) Училищният учебен план на частните училища, българските училища с чуждестранно участие, чуждестранните училища и духовните училища, в които се придобива средно образование, следва да отговаря на изискванията на ал. 2 и да съдържа: формата на обучение, организацията на учебния ден и условията и реда за приемане на ученици.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Училищните учебни планове се приемат с решение на педагогическия съвет на училището и се одобряват от:

1. началника на регионалния инспекторат по образованието за общинските училища и за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на Министерството на образованието и науката;

2. съответния министър или ръководител на ведомство след съгласуване с министъра на образованието и науката - за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на друго министерство или ведомство.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Училищният учебен план на българските училища в чужбина и на училищата по ал. 3 се утвърждава от министъра на образованието и науката - при откриване, преобразуване и промени, а за всяка учебна година - от началника на регионалния инспекторат по образованието.

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) Учебната програма определя по всеки учебен предмет и за всеки клас целите на обучението, учебното съдържание и очакваните резултати от обучението.

(2) Учебните програми за задължителна, за профилирана подготовка и за задължителна професионална подготовка се утвърждават от министъра на образованието и науката.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Учебните програми за задължителноизбираема подготовка се съгласуват с експертите по учебни предмети в регионалните

инспекторати по образованието и се утвърждават от началника на регионалния инспекторат по образованието, а тези за свободноизбираема подготовка - от директора на училището.

Чл. 103. (1) Усвояването на знанията и придобиването на умения и професионални компетенции при училищното обучение се подпомага от учебници и учебни помагала.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Изискванията към съдържанието и графичното оформление на учебниците и учебните помагала се определят с държавното образователно изискване за учебниците и учебните помагала.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г., доп., бр. 33 от 2003 г.) Учебниците и учебните помагала за системата на народната просвета се одобряват от министъра на образованието и науката след оценяване на съответствието им с държавното образователно изискване за учебниците и учебните помагала.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Броят на учебниците по ал. 3 е не повече от три по един учебен предмет за всеки клас и за период не по-малък от определения в чл. 14 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Учебниците и учебните помагала за задължителноизбираемата подготовка за обучение по изкуство и култура в училищата по изкуствата се одобряват от министъра на културата, но не повече от три учебника по един учебен предмет за всеки клас и за период не по-малък от определения в чл. 14 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

Чл. 104. (1) Учебното съдържание, чрез което се осигурява общо образование, се определя съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и за учебното съдържание.

(2) Учебното съдържание, чрез което се осигурява професионално образование, се определя съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, за професионалното образование и обучение, за учебното съдържание и за придобиването на квалификация по професии.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Учебното съдържание, чрез което се осигурява професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се определя съгласно държавните образователни изисквания за професионалното образование и обучение, за учебното съдържание и за придобиването на квалификация по професии. Учебното съдържание, чрез което се осигурява професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия или за актуализиране или разширяване на придобита професионална квалификация, се определя от училището или от заявителя на професионалното обучение.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Учебното съдържание за обучение на учениците от училищата по чл. 66, ал. 1, т. 1, 2 и 3 се определя съгласно държавните образователни изисквания за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, за учебното съдържание и за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или хронични заболявания.

(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Учебното съдържание за обучение на учениците в училищата по чл. 66, ал. 1, т. 4 и 5 се определя съгласно държавното образователно

изискване за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания.

Чл. 105. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Учебното съдържание за задължителна професионална подготовка в училищата по чл. 16, 19 и 19а може да се определя и с авторски учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

Раздел V

(Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

Форми за проверка и оценка

Чл. 106. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

Чл. 107. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

Чл. 108. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

Чл. 109. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., отм., бр. 7 от 2009 г.)

Чл. 110. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

Раздел VI

Завършване на клас

Чл. 111. (1) Ученикът завършва класа, ако по учебните предмети от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка има годишна оценка най-малко среден (3).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., бр. 7 от 2009 г.) Ученици, които имат годишна оценка слаб (2) по учебни предмети от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка, полагат поправителни изпити по тях, но на не повече от две редовни поправителни сесии през учебната година.

(3) Ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, не са се явили на поправителни изпити в сесиите по ал. 2, могат да се явят на допълнителна поправителна сесия по ред, определен със заповед на директора на училището, но не по-късно от 10 октомври.

(4) Ученици, които имат оценка слаб (2) по учебен предмет от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка на редовните и/или на допълнителната поправителни сесии или не са се явили на поправителните изпити, повтарят класа.

(5) Ученици, които се обучават в заочна, индивидуална и самостоятелна форма на обучение, при повтарянето на класа се явяват на изпити само по учебните предмети, по които имат оценка слаб (2) или не са се явили на поправителните изпити.

(6) Учениците от последния гимназиален клас, които имат оценка слаб (2) по учебни предмети от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка на редовните и/или на допълнителната поправителни сесии или не са се явили на поправителни изпити, не повтарят класа. Те могат да се явяват на поправителните изпити в януарска поправителна сесия и в сесиите по ал. 2.

(7) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) Ученици със специални образователни потребности, които не са усвоили общообразователния минимум за клас, етап или степен на образование по обективни причини, не повтарят класа.

(8) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2003 г.) За ученици със специални образователни потребности, които не усвояват държавните образователни изисквания за учебно съдържание по обективни причини, екипът в училището разработва индивидуална образователна програма по един или повече учебни предмети от учебния план, по който работи училището.

Чл. 112. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Учениците от I клас, които не са усвоили учебното съдържание, както и ученици от II до IV клас включително, които имат годишна оценка слаб (2) по един или повече учебни предмети от задължителната или задължителноизбираемата подготовка, не повтарят класа.

(2) За учениците по ал. 1 се организира допълнително обучение по време на лятната ваканция при условия и по ред, определени със заповед на директора на училището. При необходимост допълнителното обучение може да продължи и през следващата учебна година.

Чл. 113. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., отм., бр. 7 от 2009 г.).

Чл. 114. (1) За ученици, застрашени от отпадане, училището с помощта на регионалните инспекторати по образованието и съвместно с общината, училищните настоятелства и други органи и организации създава допълнителни образователни възможности, като организира и провежда:

1. индивидуални програми за психолого-педагогическо въздействие на ученика;
2. допълнителна работа с учениците по време на учебните занятия и през ваканциите;
3. извънкласни и извънучилищни дейности, съобразени с образователните потребности и с интересите на ученика;
4. консултации и насочване към професионално обучение съобразно възрастта и интересите на ученика.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) За ученици, които постъпват в I клас без удостоверение за завършена подготвителна група или подготвителен клас, както и за ученици, за които в удостоверението за завършена подготвителна група или подготвителен клас е посочено, че нямат училищна готовност, училището с помощта на регионалния инспекторат по образованието и съвместно с общината, училищното настоятелство и други органи и организации организира и провежда подходящи форми за допълнителна работа през началния етап на основното образование, включително допълнително обучение за усвояване на книжовния български език.

Раздел VII

Съдържание на документите за завършен клас, за степен на образование и за професионална квалификация

Чл. 115. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишен текст на чл. 115, бр. 51 от 2009 г.) В удостоверението за завършена подготвителна група или подготвителен клас се описва динамиката в развитието на детето и се определя готовността му за постъпване в I клас.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) В удостоверението за завършена подготвителна

група или подготвителен клас при необходимост се правят препоръки за насочване на ученика към подходящи форми за допълнителна работа през началния етап на основното образование, включително допълнително обучение за усвояване на книжовния български език.

Чл. 116. (1) В удостоверение за завършен първи клас се вписва обща годишна оценка с думи за резултата от обучението по всички учебни предмети.

(2) В удостоверението за завършен начален етап на основното образование се вписват годишните оценки по учебните предмети за IV клас от задължителната и задължителноизбираемата подготовка, както и по свободноизбираемата подготовка, определени с училищния учебен план.

Чл. 117. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) В свидетелството за завършено основно образование се вписват годишните оценки по учебни предмети, определени с учебния план, по който се обучават учениците.

Чл. 118. В удостоверението за завършен клас се вписват годишните оценки по учебните предмети, определени с учебния план.

Чл. 119. (1) (Предишен текст на чл. 119 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В дипломата за завършено средно образование се вписват броят на учебните часове по изучаваните учебни предмети - за дневна и вечерна форма на обучение, оценките по учебните предмети от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка, както и по свободноизбираемата подготовка, определени с учебния план. В дипломата се вписват и оценките от държавните зрелостни изпити.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В удостоверението за завършено средно образование се вписват броят на учебните часове по изучаваните учебни предмети - за дневна и вечерна форма на обучение, оценките по учебните предмети от задължителната, задължителноизбираемата или профилираната подготовка, както и по свободноизбираемата подготовка, определени с учебния план на училището.

Чл. 120. (1) В свидетелството за професионална квалификация се вписват броят на учебните часове по изучаваните учебни предмети - за дневна и вечерна форма на обучение, оценките по учебните предмети от задължителната и задължителноизбираемата професионална подготовка, както и по свободноизбираемата подготовка, определени с учебния план. В свидетелството се вписват и оценките от изпитите за придобиване на професионална квалификация.

(2) В удостоверението за професионално обучение се вписват броят на учебните часове по изучаваните учебни предмети - за дневна и вечерна форма на обучение, оценките по учебните предмети от задължителната професионална подготовка, както и по избираемата подготовка, определени с учебния план. В удостоверението се вписват и оценките от изпитите за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или разширяване на професионалната квалификация.

(3) В свидетелството за правоспособност се вписва придобитата правоспособност, която дава право за упражняване на съответна професия.

Чл. 121. (1) Удостоверението за завършен клас, удостоверението за завършен начален етап на основното образование и свидетелството за основно образование съдържат следните задължителни реквизити:

1. данни, идентифициращи притежателя на документа;

2. данни за обучението на притежателя на документа - вид, наименование и местонахождение на училището; форма на обучение; завършен клас; резултати от обучението; подпис на директора; регистрационен номер и дата; серия и номер - за свидетелството за основно образование;

3. наименование на държавата по Конституция и кръгъл печат на училището.

(2) Дипломата за завършено средно образование съдържа следните задължителни реквизити:

1. данни, идентифициращи притежателя на дипломата;

2. данни за обучението на притежателя на дипломата - вид, наименование и местонахождение на училището; форма на обучение; срок на обучение; броя на учебните часове - за дневна и вечерна форма на обучение, оценките по учебните предмети и от държавните зрелостни изпити, съгласно чл. 119; номер и дата на протокола на държавната зрелостна комисия; подпис на директора; серия и номер на дипломата; регистрационен номер и дата;

3. наименование на държавата по Конституция; държавен герб и печат с държавен герб.

(3) (Нова - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Удостоверение за допълнителни данни при кандидатстване във висше училище се издава по искане на ученика и съдържа следните задължителни реквизити:

1. пълно наименование и местонахождение на училището, издало удостоверението;

2. данни, идентифициращи притежателя на удостоверението;

3. данни за обучението на притежателя на документа - учебната година, през която завършва 12-и клас, серия, номер и регистрационен номер и дата на дипломата за средно образование;

4. общ успех, формиран от оценките по заявените от ученика балообразуващи учебни предмети, съгласно изискванията на приемащото училище в съответната държава, в която кандидатства;

5. наименование на държавата, пред чието висше училище ще послужи за кандидатстване удостоверението;

6. име и фамилия на директора, подпис, кръгъл печат на училището и дата на издаване;

7. други обстоятелства - посочват се други необходими данни за кандидатстване, заявени от ученика.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 3, бр. 65 от 2003 г.) Удостоверението за завършено средно образование съдържа следните задължителни реквизити:

1. данни, идентифициращи притежателя на удостоверение;

2. данни за обучението на притежателя на удостоверението - вид, наименование и местонахождение на училището; форма на обучение; завършен клас; профил, специалност, професия, оценки от обучението; срок на обучение; име, фамилия и подпис на директора на училището, име, фамилия и подпис на класния ръководител, регистрационен номер и дата;

3. наименование на държавата по Конституция и кръгъл печат с държавен герб на училището.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 4, бр. 65 от 2003 г.) Свидетелството за професионална квалификация съдържа следните задължителни реквизити:

1. данни, идентифициращи притежателя на свидетелството;

2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) данни за обучението на притежателя на свидетелството - вид, наименование и местонахождение на училището; професия; степен на професионална квалификация; форма на обучение; срок на обучение; броя на учебните часове - за дневна и вечерна форма на обучение; оценките по учебните предмети и от изпитите за придобиване на професионална квалификация, съгласно чл. 120, ал. 1; номер и дата на протокола на държавната комисия за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация; подпис на директора; серия и номер на свидетелството; регистрационен номер и дата;

3. наименование на държавата по Конституция; държавен герб и печат с държавен герб.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 33 от 2003 г., предишна ал. 5, бр. 65 от 2003 г.) Удостоверението за професионално обучение съдържа следните задължителни реквизити:

1. данни, идентифициращи притежателя на удостоверение;

2. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) данни за обучението на притежателя на удостоверението - вид, наименование и местонахождение на училището; вид на професионалното обучение - придобиване на квалификация по част от професия или актуализиране, или разширяване на придобита професионална квалификация; форма на обучение; срок на обучение; броя на учебните часове - за дневна и вечерна форма на обучение; оценките по учебните предмети и от изпитите за придобиване на професионална квалификация, съгласно чл. 120, ал. 2; номер и дата на протокола на комисията за провеждане на изпитите по част от професията, за актуализиране или разширяване на професионалната квалификация; подпис на директора; регистрационен номер и дата;

3. наименование на държавата по Конституция и кръгъл печат на училището.

Чл. 122. Изискванията към съдържанието на документите по чл. 121 се определят с държавното образователно изискване за документите за системата на народната

просвета.

Глава четвърта

УЧАСТНИЦИ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ВЪЗПИТАНИЕ И В УЧИЛИЩНОТО ОБУЧЕНИЕ

Раздел I

Учители и възпитатели

Чл. 123. (1) Учителят в детската градина организира и провежда възпитанието и обучението на децата.

(2) Учителят в училището организира и провежда образователно- възпитателния процес по учебния предмет, проверява и оценява знанията и уменията на учениците, съдейства за пълноценното им интегриране в училищната и социалната среда.

(3) Възпитателят организира и провежда образователно-възпитателни дейности с учениците извън задължителните учебни часове.

Чл. 124. (1) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Учителските длъжности са:

1. "младши учител";
2. "учител";
3. "старши учител";
4. "главен учител";
5. (в сила от 1.01.2010 г. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) "учител методик".

(2) (Предишна ал. 1, изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Длъжностите по ал. 1, т. 1, 2 и 3 се заемат от лица с придобито висше образование на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър", а длъжностите по ал. 1, т. 4 и 5 - с висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър".

(3) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Учителските длъжности по ал. 1 по учебни предмети или модули от професионалната подготовка, както и по учебни предмети или модули по изкуствата в училищата по изкуствата и в профилираните паралелки по изкуства, може да се заема и от лица с диплома за завършена степен на висшето образование по съответна специалност.

(4) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Длъжността "възпитател" се заема от лица с придобито висше образование на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър".

(5) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Условието и редът за заемането на длъжностите по ал. 1 и 4 се определят съгласно държавното образователно изискване за учителската правоспособност и квалификация.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Условието и редът за заемането на други длъжности в системата на народната просвета, свързани с възпитателната, с образователно-възпитателната, с диагностичната, корекционната и рехабилитационната дейност с деца и ученици, се определят съгласно държавните образователни изисквания за предучилищното възпитание и подготовка, за придобиването на квалификация по професии, за обучението на деца с хронични заболявания и/или специфични образователни потребности и за извънкласната и извънучилищната дейност.

(7) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Директорът на училището, детската градина или обслужващото звено в рамките на делегирания бюджет, съответно на утвърдените му разходи, и/или за сметка на целево предоставени средства диференцира възнагражденията на учителите в зависимост от длъжностите по ал. 1, при условие че не са налице ограничения за увеличаване на разходите за работни заплати в бюджетните организации.

Чл. 125. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г., в сила от 1.10.2009 г.) Длъжностите по по чл. 124, ал. 1, 4 и 6 не могат да се заемат от лица, които:

1. са осъдени на лишаване от свобода с влязла в сила присъда за умишлено престъпление;

2. са лишени от право да упражняват професията си;

3. страдат от заболявания и отклонения, които застрашават живота или здравето на децата и учениците, определени с наредба на министъра на образованието и науката, съгласувана с министъра на здравеопазването.

Чл. 126. (1) Обществеността, административните органи, децата и учениците изразяват почит и уважение към учителите.

(2) Административните органи и обществеността оказват помощ и съдействие на учителите за провеждане на ефективна възпитателна и образователна дейност.

(3) Учители, постигнали високи резултати при възпитанието и обучението на децата и учениците, се поощряват с грамоти и с други награди, а дейността им се популяризира и получава обществено признание.

Чл. 127. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) Учителят има следните права:

1. свободно да определя методите и средствата за провеждане на образователно-възпитателния процес, като активно използва интерактивни методи на преподаване и възможностите на информационните и комуникационните технологии;

2. да участва в класирането на проектите на учебници по съответния учебен предмет и при избора на учебник, по който ще се провежда обучението;

3. да получава информация по въпроси, свързани с изпълнение на служебните му задължения, както и за възможностите за повишаване на професионалната му квалификация;

4. да повишава образованието и професионалната си квалификация;

5. да дава мнения и да прави предложения за развитие на училището, детската градина и обслужващото звено;

6. да използва училищната материално-техническа база за изпълнение на служебните си задължения.

Чл. 128. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Учителят има следните задължения:

1. да изпълнява нормата за задължителна преподавателска работа и другите задължения, включени в длъжностната му характеристика;

2. да преподава учебния предмет на книжовния български език, с изключение на учебните предмети "чужд език" и "майчин език", както и на учебните предмети на чужд език, да общува с децата или учениците на книжовен български език и да ги подпомага да усвояват книжовноезиковите норми;

3. да уведомява своевременно директора, когато се налага да отсъства от учебни часове, за осигуряване на заместник с оглед недопускане на свободни часове;

4. да участва в работата на педагогическия съвет и да изпълнява неговите решения;

5. да изпълнява предписанията и препоръките на органите, осъществяващи методическа дейност и контрол в системата на народната просвета;

6. да опазва живота и здравето на децата или учениците по време на образователно-възпитателния процес и на други дейности, организирани от училището, детската градина или обслужващото звено;

7. да поддържа и повишава професионалната си квалификация;

8. да информира писмено и на индивидуални срещи родителите за успеха и развитието на детето или ученика, за спазването на училищната дисциплина, както и за уменията му за общуване и интегриране в училищната среда, да ги насочва към форми за допълнителна работа с оглед възможностите, потребностите и желанията на детето или ученика при зачитане на тяхното право да вземат решения;

9. да не ползва мобилен телефон по време на час;

10. да не пуши, да не внася и да не употребява алкохол в училището, детската градина или обслужващото звено, както и извън тях - при провеждане на мероприятия и дейности, в които участват деца или ученици;

11. да се явява на работа с облекло и във вид, които съответстват на положението му на учител и на добрите нрави;

12. да не внася в училището, детската градина или обслужващото звено оръжие, както и други предмети, които са източник на повишена опасност.

(2) Индивидуалните срещи с родителите се провеждат в приемното време на учителя или в друго удобно за двете страни време.

(3) Директорът на училището съгласувано с педагогическия съвет определя конкретните изисквания по ал. 1, т. 11.

(4) Правилникът за дейността на училището, детската градина или обслужващото звено може да предвиди и други права и задължения на учителите, доколкото те не противоречат на този правилник.

Чл. 129. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учителят не може да нарушава правата на детето и ученика, да унижава личното им достойнство, да прилага форми на физическо и психическо насилие върху тях.

Чл. 129а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Учителите нямат право да предоставят образователни услуги срещу заплащане при наличие на конфликт на интереси.

(2) Учители и други лица, които участват при изготвянето на темите или задачите за приемните и за държавните зрелостни изпити, както и при оценяването на тези изпити, не могат да извършват образователни услуги на ученици във връзка с подготовка за кандидатстване или полагане на държавните зрелостни изпити.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.).

Чл. 129б. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Учител, който е и класен ръководител, има следните допълнителни задължения:

1. да следи за успеха и развитието на учениците от съответната паралелка в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, както и за уменията им за общуване с учениците и учителите и интегрирането им в училищната среда, като периодично и своевременно информира родителите;

2. да анализира и оценява рисковите фактори върху учениците от паралелката и да предприема превантивни и корективни мерки за справяне с тях;

3. да контролира посещаемостта на учебните часове от учениците от паралелката;

4. своевременно да уведомява родителите, ако ученикът отсъства от учебни часове, както и когато спрямо него ще започне процедура за налагане на наказание или други мерки по този правилник;

5. да консултира родителите за възможностите и формите за допълнителна работа с ученика с оглед максимално развитие на заложените му, както и за възможностите за оказване на педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, когато това се налага;

6. да изготвя и да предоставя на родителя характеристика за всеки ученик в съответствие с чл. 138а;

7. да организира и да провежда родителски срещи;

8. периодично да организира индивидуални срещи с учениците от паралелката, да организира и провежда часа на класа и да работи за развитието на паралелката като общност;

9. да участва в процедурите за налагане на наказания и мерки по отношение на учениците от паралелката в случаите и по реда, предвидени в този правилник;

10. да осъществява връзка с учителите, които преподават на паралелката, и периодично да се информира за успеха и развитието на учениците от паралелката по съответния учебен предмет, за спазване на училищната дисциплина, за уменията им за общуване и интегриране в училищната среда;

11. да осъществява постоянна връзка с останалите класни ръководители с оглед усъвършенстване и намиране на нови форми за общуване с учениците и родителите;

12. да осъществява връзка и да подпомага специалистите, които работят с ученици от паралелката;

13. да води редовно и да съхранява учебната документация за паралелката.

(2) По време на родителските срещи се обсъждат и се вземат решения по основни въпроси, свързани с развитието и възпитанието на учениците, включително с участието на специалисти. Класният ръководител не може да обсъжда публично въпроси, свързани с успеха и поведението на отделните ученици от паралелката.

(3) На първата родителска среща за учебната година класният ръководител предоставя на родителите информация за графика на приемното време на учителите в училището.

Чл. 130. Училището и детската градина създават условия на учителите да повишават професионалната си квалификация в организирани форми на обучение и чрез самостоятелна подготовка.

Чл. 131. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Средствата за повишаване професионалната квалификация на учителите се осигуряват от държавния бюджет, ако се въвеждат нови или се променят съществуващите държавни образователни изисквания.

Раздел II

Деца и ученици

Чл. 132. Децата в детската градина се отглеждат, възпитават и обучават при условия, които гарантират:

1. равни възможности за физическо, духовно и социално развитие;
2. техните права, свобода и сигурност;
3. зачитане на достойнството им, уважение и любов към детето;
4. възпитание в дух на разбирателство, мир и толерантност;
5. приобщаване към националните традиции и културните ценности.

Чл. 133. Учениците участват като партньори в училищното обучение и имат активна роля за постигане на целите на образователно-възпитателния процес.

Чл. 134. (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г., бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) Ученикът има следните права:

1. да избира училището, профила или професията и специалността от професията, както и учебните предмети, предвидени в училищния учебен план като избираеми, при спазване изискванията на нормативните актове;

2. да получава информация по въпроси, свързани с неговото обучение, относно правата и задълженията му в училище, правилата за вътрешния ред и училищната дисциплина - при постъпването му в училище, в началото на всеки учебен срок, както и при поискване;

3. да бъде консултиран във връзка с професионалното му ориентиране и развитие, да бъде насочван, стимулиран и подпомаган в съответствие с неговите потребности, желания и способности;

4. да се обучава и възпитава в здравословна и сигурна среда, както и да получава защита при накърняване на правата и достойнството му;

5. да се ползва от формите за насърчаване на равния достъп до образование при условия и по ред, определени в нормативен акт;

6. да ползва безплатно училищната материално-техническа база по ред, определен от директора на училището, в учебно и в неучебно време за развитие на интересите и способностите си;

7. да участва в извънкласни и извънучилищни дейности, в това число форми на ученическо самоуправление;

8. да бъде поощряван с морални и материални награди за високи постижения в учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и за приноса си за развитието на училищната общност;

9. да дава мнения и предложения по отношение на организацията и провеждането на цялостната училищна дейност;

10. да участва, включително с присъствието на родител, при решаване на въпроси, засягащи негови права и интереси.

Чл. 135. (Доп. - ДВ, бр. 7 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) (1) Ученикът има следните задължения:

1. да съхранява авторитета на училището и да допринася за развитие на добрите му традиции;

2. да не отсъства от учебните часове без уважителна причина - за присъствените форми на обучение;

3. да се явява в училище с облекло и във вид, които съответстват на положението му на ученик и на добрите нрави;

4. да носи униформеното облекло или другите отличителни знаци на училището, когато такива са предвидени, във вида и с елементите, които са описани в правилника

за дейността на училището;

5. да уважава и да не накърнява честта и достойнството на другите, както и да не прилага физическо и психическо насилие;

6. да не участва в хазартни игри, да не пуши, да не употребява наркотични вещества и алкохол;

7. да не ползва мобилен телефон и други технически и електронни средства по време на час без разрешение на учителя;

8. да не пречи на учителя при и по повод изпълнение на служебните му задължения, както и на съучениците си по време на учебните часове;

9. да не носи оръжие, както и други предмети, които са източник на повишена опасност;

10. да не бъде на обществени места без придружител в съответствие с изискванията на Закона за закрила на детето;

11. да опазва материално-техническата база и чистотата на територията на училището;

12. да носи ученическата си книжка в училище и да я представя при поискване на учителя или директора;

13. да носи ученическата си лична карта в училище и извън него.

(2) В правилника за дейността на училището се описват всички елементи на униформеното облекло на учениците, както и конкретните изисквания по ал. 1, т. 3.

(3) Правилникът за дейността на училището може да предвиди и други права и задължения за учениците, доколкото те не противоречат на този правилник.

(4) Неизпълнението на задълженията, предвидени в този правилник и в правилника за дейността на училището, е нарушение на училищната дисциплина.

Чл. 136. (1) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) Ученикът може да отсъства от училище по уважителни причини:

1. при представяне на медицинска бележка или документ от спортния клуб, в който членува;

2. до 3 дни в една учебна година с уведомление от родителя;

3. до 7 дни в една учебна година с разрешение на директора на училището въз основа на писмена молба от родителя.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

Чл. 137. (1) Отсъствие на ученик от учебен час без уважителни причини е неизвинено отсъствие.

(2) Закъснения до 15 минути за три учебни часа без уважителни причини се считат за един учебен час неизвинено отсъствие.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

Чл. 137а. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) За ученик, обучаван в дневна или вечерна форма, чиито отсъствия не позволяват оформяне на срочна или годишна оценка по един или няколко учебни предмета от задължителната или от задължителноизбираемата подготовка, директорът на училището по предложение на педагогическия съвет определя със заповед условията и реда за оценяване знанията и уменията за завършване на учебния срок и/или учебната година.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В случаите по ал. 1 ученикът повтаря класа, когато в края на учебната година няма оформена оценка, без да са налице уважителни причини за това.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Броят на отсъствията по уважителна причина на учениците със специални образователни потребности не се отразява на формирането на срочна оценка.

Чл. 138. (1) (Предишен текст на чл. 138 - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) За допуснатите отсъствия по чл. 136 и 137 класният ръководител своевременно писмено уведомява родителя или настойника на ученика.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) Броят на отсъствията на ученика по чл. 136 и 137 се отбелязва в дневника на класа и веднъж месечно се вписва в ученическата книжка.

Чл. 138а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) В края на всяка учебна година класният ръководител изготвя характеристика за всеки ученик от паралелката, в която прави преценка за развитието на ученика в образователно-възпитателния процес и за спазването на училищната дисциплина. В характеристиката се посочват както положителните, така и отрицателните страни в развитието на ученика. Характеристиката се предоставя на родителя срещу подпис.

(2) При завършване на основно и на средно образование класният ръководител изготвя цялостна характеристика за развитието на ученика. Характеристиката е неразделна част от свидетелството за основно образование, съответно от дипломата за средно образование.

(3) Характеристика се изготвя и в случаите на преместване на ученици в друго училище.

Чл. 139. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) (1) За неизпълнение на задълженията си, определени с този правилник и с правилника за дейността на училището, ученикът се наказва със:

1. забележка;
2. извършване на дейности в полза на училището в свободното от учебни часове време;
3. предупреждение за преместване в друго училище;

4. преместване в друго училище;

5. преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение - за ученици, навършили 16-годишна възраст.

(2) Дейностите в полза на училището по ал. 1, т. 2 не трябва да са такива, които с оглед на естеството или интензивността си не са съобразени с възрастовите особености и здравословното състояние на учениците или унижават тяхното достойнство. Видовете дейности се уреждат с правилника за дейността на училището.

(3) Когато ученикът се яви в училище с облекло или във вид, които са в нарушение на този правилник или на правилника за дейността на училището, както и когато състоянието му не му позволява да участва в образователно-възпитателния процес, той се отстранява от училище до отпадане на основанието за отстраняването му, за което класният ръководител уведомява родителя.

(4) Когато ученикът пречи на учителя и/или на съучениците си по време на учебен час, учителят може да го отстрани до края на учебния час.

(5) При тежки или системни нарушения на задълженията, определени в този правилник и в правилника за дейността на училището, освен наказание по ал. 1 на ученика може да се наложи мярка намаляване на поведението.

(6) Освен налагането на наказание по ал. 1 ученикът може да бъде насочен към консултации и педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, допълнително обучение в извънучебно време, включително в периода на ваканциите, участие в извънкласни и извънучилищни дейности, професионално ориентиране и други дейности с оглед недопускане на нарушения и на отпадане от училище.

Чл. 140. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г., в сила от учебната 2003 - 2004 г., бр. 51 от 2009 г.) (1) За едно нарушение не може да бъде наложено повече от едно наказание.

(2) Мерките по чл. 139, ал. 5 и 6 се налагат заедно с наказанията по чл. 139, ал. 1.

Чл. 140а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Наказанията и мерките са срочни.

(2) Срокът на наказанието по чл. 139, ал. 1, т. 1 и 4 е до края на учебната година, а по чл. 139, ал. 1, т. 2, 3 и 5 се определя в заповедта за налагането му.

(3) Когато наказанията по чл. 139, ал. 1, т. 4 и 5 са наложени до 30 учебни дни преди края на втория учебен срок, те влизат в сила от началото на следващата учебна година.

(4) Срокът на мярката по чл. 139, ал. 5 се определя в заповедта за налагането ѝ.

Чл. 140б. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Видът и срокът на наказанието се определят, като се отчитат видът, тежестта на нарушението и личностните особености на ученика.

(2) Наказанията по чл. 139, ал. 1, т. 4 и 5 се налагат като крайна мярка при тежки или системни нарушения.

(3) Наказанията по чл. 139, ал. 1 може да се налагат и за допуснати неизвинени отсъствия, като условията за налагането им се определят с правилника за дейността на училището. Наказанията по чл. 139, ал. 1, т. 4 и 5 може да се налагат за допуснати повече от 15 неизвинени отсъствия за учебната година.

(4) Мярката по чл. 139, ал. 4 не може да се налага на ученици със специални образователни потребности, когато поведението им е резултат от увреждането или нарушението на здравето.

(5) Срокът на мярката по чл. 139, ал. 5 се определя, като се отчитат видът, тежестта на нарушението/нарушенията и личностните особености на ученика.

(6) Видът и срокът на мерките по чл. 139, ал. 6 се определят, като се отчитат и възможностите на училището.

Чл. 140в. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Наказанието по чл. 139, ал. 1, т. 1 се налага със заповед на директора по предложение на класния ръководител, а наказанията по чл. 139, ал. 1, т. 2 - 5 - със заповед на директора по предложение на педагогическия съвет.

(2) Мярката по чл. 139, ал. 3 се налага със заповед на директора, а по чл. 139, ал. 5 и 6 - със заповед на директора по предложение на педагогическия съвет.

Чл. 140г. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Класният ръководител писмено уведомява родителя за извършеното от ученика нарушение и за правата на родителя в процедурата по налагане на наказание.

(2) За всяко производство за налагане на наказание по чл. 139, ал. 1 и на мярката по чл. 139, ал. 5 се определя докладчик. Докладчик е учител, който преподава на ученика.

(3) Преди налагане на наказанията по чл. 139, ал. 1 и на мярката по чл. 139, ал. 5 директорът - за наказанието по чл. 139, ал. 1, т. 1, съответно педагогическият съвет - в останалите случаи, изслушва ученика и проверява фактите и обстоятелствата, свързани с конкретното нарушение.

(4) Родителят има право да присъства на изслушването и да изрази мнение.

(5) При необходимост изслушването се извършва в присъствието на психолог, педагогически съветник или ресурсен учител.

(6) За изясняване на фактите и обстоятелствата на изслушването могат да бъдат поканени и да бъдат изслушани учители, които преподават на ученика, както и ученици.

(7) Преди налагане на наказанията по чл. 139, ал. 1, т. 2 - 5 и на мярката по чл. 139, ал. 5 задължително се уведомява дирекция "Социално подпомагане" по настоящ адрес на ученика, представител на която може да присъства на изслушването с оглед защита на правата и на интересите на ученика. По желание на ученика и на неговите родители дирекция "Социално подпомагане" може да го консултира преди налагане и на останалите наказания и мерки.

(8) Преди налагане на наказанията и мерките, с изключение на мярката по чл. 139,

ал. 3, се взема мнението на класния ръководител на ученика.

Чл. 140д. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) В заповедта за налагане на наказанията и мерките се посочват видът на наказанието и/или мярката, срокът и мотивите за налагането им.

(2) Заповедта може да се обжалва пред началника на регионалния инспекторат по образованието - за общинските училища, съответно пред министъра на образованието и науката - за държавните училища.

Чл. 140е. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Класният ръководител уведомява родителя за наложените на ученика наказания и мерки.

(2) Наложените наказания и мерки се отразяват в ученическата книжка, в личния картон и в характеристиката на ученика.

(3) Наложеното наказание по чл. 139, ал. 1, т. 1 се обявява от класния ръководител пред класа.

Чл. 140ж. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) При налагане на мярката по чл. 139, ал. 3 за времето на отстраняване на ученика се отбелязват неизвинени отсъствия.

(2) При налагане на мярката по чл. 139, ал. 4 за часа, за който ученикът е отстранен, учителят отбелязва неизвинено отсъствие. Ученикът няма право да напуска територията на училището по времето на отстраняването си. Училището създава условия за възпитателна работа с учениците при изпълнението на мярката.

(3) Ученик, на когото е наложено наказание по чл. 139, ал. 1, т. 4, продължава обучението си в друго училище при условия и по ред, определени със заповед на началника на регионалния инспекторат по образованието.

(4) Ученик, на когото е наложена мярката по чл. 139, ал. 5, за срока на мярката се лишава от правото да получава стипендия за отличен успех, както и от правото да участва в представителни прояви от името на училището.

(5) При равни други условия при приемане на ученици с предимство се ползват учениците, на които не е наложена мярката по чл. 139, ал. 5.

Чл. 140з. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Наказанията и мерките се заличават с изтичане на срока, за който са наложени, или предсрочно по реда, по който са наложени.

(2) По желание на ученика след заличаване на наказанието по чл. 139, ал. 1, т. 4 той може да продължи обучението си в училището, в което е преместен.

(3) Заличаването се отбелязва в ученическата книжка и в личния картон на ученика.

Раздел III

(Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.)

Родители

Чл. 140и. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) (1) Детската градина, училището и обслужващото звено осъществяват процеса на подготовка, обучение и възпитание на

децата и учениците във взаимодействие и сътрудничество с родителите.

(2) Родителите имат следните права:

1. периодично да получават информация за успеха и развитието на децата им в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, уменията им за общуване с учениците и учителите и интегрирането им в училищната среда;

2. да се срещат с класния ръководител и учителите в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;

3. да участват в родителските срещи;

4. да изразяват мнение и да правят предложения за развитие на детската градина, училището или обслужващото звено;

5. да присъстват и при желание от тяхна страна да бъдат изслушани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето или ученика;

6. да участват в училищното настоятелство, когато такова е създадено;

7. да бъдат консултирани по въпроси, свързани с възпитанието на децата и учениците, от специалист, за което училището им оказва необходимото съдействие.

(3) Родителите имат следните задължения:

1. да осигуряват посещаемостта на ученика в училище;

2. да се запознаят срещу подпис с училищния учебен план и с правилника за дейността на училището, детската градина и обслужващото звено при записване на детето или ученика;

3. да не допускат явяването на ученика в училище с облекло или във вид, които не съответстват на правилника на училището, положението му на ученик и на добрите нрави;

4. редовно да се осведомяват за успеха и развитието на детето или ученика в образователно-възпитателния процес, за спазването на училищната дисциплина, за уменията му за общуване с децата или учениците и учителите и интегрирането му в училищната среда;

5. да се явяват в детската градина, училището и обслужващото звено, когато важни причини налагат това и бъдат поканени от класния ръководител или директора.

Глава пета

УПРАВЛЕНИЕ НА СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА

Раздел I

Органи за управление

Чл. 141. (1) Органите за управление на системата на народната просвета са Министерството на образованието и науката, министърът на образованието и науката, регионалните инспекторати по образованието и директорите на детските градини, училищата и обслужващите звена.

(2) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Директор на училищата по чл. 16, 19, 19а и 23 може да е физическо лице, упълномощено от лицето, получило разрешение да управлява детската градина или училището. Упълномощаването трябва да бъде с нотариално заверени подписи и има действие спрямо третите лица след обнародване на заповедта по чл. 18, ал. 2, т. 1 в "Държавен вестник".

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Директор на детските градини и училищата по ал. 2 може да е и физическото лице, получило разрешение за откриване.

Чл. 142. (1) Министерството на образованието и науката е орган на Министерския съвет за разработване и провеждане на държавната политика за системата на народната просвета.

(2) Министерството на образованието и науката участва във формирането на държавната политика, като разработва:

1. национални стратегии, приоритети и програми за развитие на системата на народната просвета;
2. държавните образователни изисквания за системата на народната просвета;
3. програми за квалификация на кадрите в системата на народната просвета;
4. програми за международно сътрудничество, свързани със системата на народната просвета, и/или координира изпълнението им.

(3) Министерството на образованието и науката провежда държавната политика, като:

1. осигурява условия за функциониране и развитие на системата на народната просвета;
2. координира взаимодействието между институциите в системата на народната просвета, държавните институции, неправителствени организации и социалните партньори;
3. упражнява контрол върху дейността на регионалните инспекторати по образованието, на детските градини, училищата и обслужващите звена.

Чл. 143. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) (1) Министърът на образованието и науката е специализиран орган за управление на системата на народната просвета.

(2) В изпълнение на правомощията си по ал. 1 министърът на образованието и науката осъществява контрол върху дейността на всички видове детски градини, училища и обслужващи звена и степени на образование.

Чл. 144. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Регионалните инспекторати по образованието са териториални администрации към министъра на образованието и

науката за осъществяване на управление и контрол на системата на народната просвета.

(2) Регионалните инспекторати по образованието:

1. осигуряват условия за функциониране и развитие на детски градини, училища и обслужващи звена на територията на съответната област;

2. координират взаимодействието между институциите в системата на народната просвета, регионалните държавни институции, неправителствените организации и регионалните структури на социалните партньори;

3. (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) контролират прилагането и спазването на държавни образователни изисквания от държавните, общинските и частните детски градини и училища и от държавните и общинските обслужващи звена.

(3) Устройството, функциите и областта, на чиято територия регионалните инспекторати по образованието осъществяват дейността си, се определят с правилник на министъра на образованието и науката.

Чл. 145. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм. и доп., бр. 33 от 2003 г.) Министърът на образованието и науката сключва и прекратява служебните правоотношения с началниците на регионалните инспекторати по образованието и с експертите в регионалните инспекторати по образованието след проведен конкурс.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Началникът на регионалния инспекторат по образованието и експертите в регионалния инспекторат по образованието заемат длъжностите си след проведен конкурс при условия и по ред, определени със Закона за народната просвета и Закона за държавния служител.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Началниците на регионалните инспекторати по образованието сключват и прекратяват трудовите договори със служителите, работещи по трудови правоотношения.

Чл. 146. (Отм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.).

Чл. 147. (1) (Изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) Директорът, като орган за управление на детската градина и на училището:

1. организира, контролира и отговаря за цялостната дейност;

2. спазва и прилага държавните образователни изисквания;

3. осигурява безопасни условия за възпитание, обучение и труд;

4. представлява институцията пред органи, организации и лица и сключва договори с юридически и физически лица по предмета на дейност в съответствие с предоставените му правомощия;

5. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) съставя бюджет и отговаря за законосъобразното, целесъобразно и икономично разпореждане с бюджетните средства;

6. сключва и прекратява трудови договори с помощник-директорите, учителите, възпитателите, служителите и работниците в държавните и общинските детски градини

и училища по реда на Кодекса на труда;

7. (изм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.) обявява свободните места в бюрата по труда и в регионалните инспекторати по образованието в 3-дневен срок от овакантиането им - за държавните и общинските детски градини и училища;

8. награждава и наказва ученици, учители и служители в съответствие с Кодекса на труда, Закона за народната просвета и с този правилник;

9. организира приемането на деца и ученици и обучението и възпитанието им в съответствие с държавните образователни изисквания;

10. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) подписва и подпечатва документите за преместване на учениците, за завършен клас, за степен на образование, за професионална квалификация и съхранява печата на училището с държавния герб;

11. съдейства на компетентните органи за установяване на нарушения по чл. 47 и 48 от Закона за народната просвета;

12. контролира и отговаря за правилното водене и съхраняване на задължителната документация и съхранява учебната документация;

13. осигурява условия за здравно-профилактична дейност в детската градина или в училището;

14. (нова - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) изготвя длъжностно разписание на персонала и утвърждава поименно разписание на длъжностите и работните заплати;

15. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., попр., бр. 48 от 2003 г.) изготвя и утвърждава длъжностното разписание.

(2) Директорът на детската градина или на училището е председател на педагогическия съвет и осигурява изпълнение на решенията му.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Директорът на обслужващо звено, освен правомощията по ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8, има и специфични права и задължения, определени с правилника на обслужващото звено.

(4) Административните актове на директорите на държавните детски градини, училища и обслужващи звена могат да се отменят от министъра на образованието и науката; на директорите на общинските училища и обслужващи звена - от началника на регионалния инспекторат по образованието, а на директорите на общинските детски градини - от кмета на общината.

Чл. 148. (1) Длъжността "директор" на държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена се заема въз основа на конкурс при условията и по реда, определени в Кодекса на труда и чл. 37 от Закона за народната просвета.

(2) При констатирани процедурни нарушения в допускането и/или в провеждането на конкурса министърът на образованието и науката, началникът на регионалния инспекторат по образованието или кметът на общината в зависимост от нарушението

може да сключи трудов договор със следващия класирал се кандидат или да анулира конкурса до момента на съобщаване на резултата от конкурса.

(3) За заемане на длъжността "директор" на държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена се спазват и изискванията на чл. 125.

(4) При отсъствие на директора на държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена за срок повече от 30 календарни дни министърът на образованието и науката, началникът на регионалния инспекторат по образованието или кметът на общината сключва трудов договор с друго лице за временно изпълняване на длъжността "директор".

(5) При отсъствие на директора на държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена за срок, по-малък от 30 календарни дни, той определя със заповед свой заместник от педагогическия персонал на училището, детската градина или на обслужващото звено.

Чл. 149. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Помощник-директорът подпомага директора при организирането и контрола на учебната, административната или учебно-производствената дейност на училището съгласно нормативните актове в системата на народната просвета и съответната длъжностна характеристика.

Раздел II

Педагогически съвет

(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.)

Чл. 150. (1) Педагогическият съвет на училището като специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси:

1. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема стратегия за развитие на училището, която се актуализира всяка година;

2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема правилника за дейността на училището;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема училищния учебен план;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) избира формите на обучение;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) обсъжда и взема решения по резултатите от обучението;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определя начина за приемане на ученици в училището при спазване изискванията на нормативните актове;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема учебни планове за индивидуална форма на обучение;

8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) прави предложения на директора за награждаване на ученици и за налагане на наказания "преместване в друго училище до края на учебната година" и "преместване от дневна форма в самостоятелна форма на

обучение - за ученици, навършили 16-годишна възраст";

9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определя дейностите извън държавните образователни изисквания и приема програми за осъществяването им;

10. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) взема решение за преместване на учениците в самостоятелна форма на обучение в случаите по чл. 84, ал. 2, т. 1;

11. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) обсъжда резултатите от работата на училищната библиотека и дава препоръки за дейността ѝ;

12. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., изм., бр. 51 от 2009 г.) утвърждава униформено облекло след съгласуване с родителите на учениците от училището;

13. (нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) утвърждава училищни символи и ритуали след съгласуване с училищното настоятелство или с родители на учениците от училището.

(2) Педагогическият съвет на детската градина и на обслужващо звено изпълнява функциите по ал. 1 съобразно предмета на дейността си.

Чл. 151. (1) Педагогическият съвет включва в състава си помощник- директорите, учителите, възпитателите и другите специалисти с педагогически функции.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В състава на педагогическия съвет с право на съвещателен глас могат да участват председателят на училищното настоятелство и медицинското лице, което обслужва детската градина, училището или обслужващото звено.

Чл. 152. (1) Педагогическият съвет се свиква най-малко веднъж на два месеца от директора. Извънредно заседание се свиква по писмено искане до директора на най-малко 1/3 от числения му състав.

(2) Решенията се приемат с обикновено мнозинство при присъствието на не по-малко от 2/3 от числения му състав.

(3) Решенията на педагогическия съвет могат да се отменят от самия съвет с квалифицирано мнозинство (2/3 от гласовете на присъстващите) или от началника на регионалния инспекторат по образованието.

(4) За всяко заседание на педагогическия съвет се води протокол.

Чл. 153. (1) Училищните настоятелства са обществени органи за подпомагане на дейността на училищата, детските градини или обслужващите звена.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Устройството и дейността на училищните настоятелства се уреждат съгласно разпоредбите на Закона за народната просвета, Закона за юридическите лица с нестопанска цел и техните устави.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г., доп., бр. 51 от 2009 г.) С цел изграждане облика на училището училищното настоятелство може да предлага на педагогическия съвет за утвърждаване униформено облекло, училищни символи и ритуали.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Съветът на настоятелите представя информация за

дейността си при необходимост на регионалните инспекторати на МОН.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Ръководството и служителите на детската градина, училището или обслужващото звено подпомагат дейността на училищното настоятелство.

Глава шеста

(Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ДОКУМЕНТАЦИЯ В УЧИЛИЩАТА, ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ И В

ОБСЛУЖВАЩИТЕ ЗВЕНА

Чл. 154. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., отм., бр. 7 от 2009 г.).

Чл. 155. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., отм., бр. 7 от 2009 г.).

Чл. 156. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г., отм., бр. 7 от 2009 г.).

Чл. 157. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.).

Чл. 158. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.).

Глава седма

ФИНАНСИРАНЕ

Чл. 159. (1) Финансирането на дейности в държавните и общинските детски градини и обслужващи звена се осъществява със средства от държавния бюджет чрез Министерството на образованието и науката и други министерства и ведомства, чрез общинските бюджети.

(2) Размерът на средствата по ал. 1 се определя съгласно държавното образователно изискване за едногодишната издръжка на деца и ученици в държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Чрез държавния и общинските бюджети се осигуряват средства за: заплати, стипендии, осигурителни вноски, издръжка за общежития, отпих, хранене, учебници и поддържане на материално-техническата база.

(4) Училищата, детските градини и обслужващите звена могат да реализират приходи в левове и във валута за подпомагане на издръжката и развитието на материално-техническата им база в съответствие с нормативните актове.

Чл. 160. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) Директорът на държавната или на общинската детска градина, на държавното или общинското училище или обслужващо звено разработва проект за бюджет в съответствие с бюджетната процедура и го представя на финансиращия орган.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г.) След приемане на Закона за държавния бюджет финансиращият орган утвърждава бюджет/бюджетна сметка на второстепенните или от по-ниска степен разпоредители с бюджетни кредити, а директорът осигурява изпълнението му, за което се отчита пред финансиращия орган.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Трудовите договори с директорите, учителите, служителите и работниците в българските училища в чужбина се сключват, изменят и прекратяват при условия и по ред, определени със заповед на министъра на образованието и науката в съответствие с

Кодекса на труда.

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2001 г., бр. 33 от 2003 г.) Към посолствата на Република България може да се организира обучение за български граждани по български език и литература, история и цивилизация и география и икономика (или частта от тях, отнасяща се до историята и географията на България). Изискванията за провеждане на обучението се определят с инструкция на министъра на образованието и науката.

§ 3. (Отм. - ДВ, бр. 7 от 2009 г.)

§ 3а. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2001 г., изм., бр. 99 от 2003 г.) По смисъла на този правилник:

1. "наименование на училище, детска градина и обслужващо звено" е видът, името и номерът на училището, детската градина и обслужващото звено;

2. "деца и ученици със специални образователни потребности" са деца и ученици със сензорни, с физически, с множество увреждания, с умствена изостаналост, с обучителни трудности, с езиково-говорни нарушения;

3. "ресурсен учител" е учител-специален педагог, който допълнително подпомага интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности в учебния процес и в извънучилищните дейности за оптимално усвояване на учебното съдържание, интелектуално, психическо и социално развитие и адаптиране в общата учебна среда;

4. "ресурсен център" е обслужващо звено - юридическо лице, на бюджетна издръжка, включващо екип от специалисти, които подпомагат интегрирането на деца със специални образователни потребности;

5. "подкрепяща среда" е достъпна архитектурна среда и подходяща информационна среда (учебно-технически средства и апаратура, дидактически материали, учебни помагала и др.) в детската градина и в училището, в които се обучават и възпитават деца и ученици със специални образователни потребности, непрекъснатата психолого-педагогическа подкрепа от екип от специалисти, както и осигуряването на индивидуални програми и програми по специалните учебни предмети;

6. (нова - ДВ, бр. 51 от 2009 г.) "конфликт на интереси" е конфликт на интереси по смисъла на § бд от допълнителните разпоредби на Закона за народната просвета.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. Учениците, които са постъпили в IX клас преди учебната 1999 - 2000 г., завършват средно образование при условията и по реда, определени с учебния план, по който са започнали обучението си.

§ 5. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Документи за завършени етапи на училищно обучение, степени на образование и професионална квалификация, издадени от училища на чужди държави, се признават при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

§ 5а. (Нов - ДВ, бр. 68 от 2002 г.) За учебната 2002 - 2003 г. промените по чл. 49, ал. 5 могат да се извършват в срок до 16.VII.2002 г. В този случай приемът по Наредба № 8 от 2002 г. за приемане на ученици в училища с държавен прием и в непрофилирани паралелки (ДВ, бр. 7 от 2002 г.) се извършва само на трети етап на класиране, а незаетите места се попълват по реда на чл. 23 от същата наредба.

§ 6. Учениците, които са се обучавали в легитимни училища на други държави, представят в Министерството на образованието и науката издадените от тези училища документи за завършен клас, степен на образование или професионална квалификация за легализиране. Документите се признават в Република България след легализирането им от Министерството на образованието и науката при условия и по ред, определени с наредба на министъра на образованието и науката.

§ 7. (1) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г., изм., бр. 65 от 2003 г.) До приемането на държавното образователно изискване за учителската правоспособност и квалификация заемаването на длъжностите по чл. 124, ал. 1 и 2 се извършва съгласно Инструкция № 2 от 1994 г. за изискванията за заемане на длъжността "учител" или "възпитател" съобразно придобитото образование, професионална квалификация и правоспособност (обн., ДВ, бр. 69 от 1994 г.; изм. и доп., бр. 83 от 1994 г., бр. 103 от 1995 г., бр. 26 от 1996 г., бр. 81 от 1997 г.).

(2) (Предишна ал. 1 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) До приемането на държавното образователно изискване за учителската правоспособност и квалификация чужди граждани могат да бъдат учители в български държавни, общински, духовни и частни училища, както и в училищата с чуждестранно участие само ако са предложени по междудържавни спогодби и след съгласуване с Министерството на образованието и науката.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Чужди граждани, постоянно пребиваващи в страната, могат да бъдат учители в училищата по ал. 1 след легализиране на дипломата им за завършено образование и на документа за учителска правоспособност.

§ 8. Детската градина и училището приемат свой правилник за дейността си в съответствие със Закона за народната просвета и с този правилник.

§ 9. Този правилник се издава на основание § 39 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (ДВ, бр. 36 от 1998 г.) и отменя Правилника за прилагане на Закона за народната просвета (обн., ДВ, бр. 31 от 1992 г.; изм. и доп., бр. 62 и 77 от 1992 г., бр. 54 и 75 от 1993 г.; попр., бр. 90 от 1993 г.; изм., бр. 13 и 68 от 1994 г., бр. 3 и 73 от 1995 г., бр. 8 от 1996 г. и бр. 119 от 1998 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Правилника за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета

(ДВ, бр. 19 от 2003 г., в сила от 28.02.2003 г.)

§ 12. Навсякъде в правилника думите "инспекторат по образованието на Министерството на образованието и науката" и "инспекторат по образованието" се заменят с "регионален инспекторат по образованието", а "инспекторати по образованието на Министерството на образованието и науката" и "инспекторати по образованието" се заменят с "регионални инспекторати по образованието".

§ 13. Отменят се раздел II, подраздел II (без т. 1, подточка 1.1 и т. 2 в частта "... по т. 1.1...", отм. с Решение № 10271 от 18.XI.2002 г. на ВАС, ДВ, бр. 111 от 2002 г.) и раздел III, подраздел I, Общи положения, от Указание - II част за организиране на дейностите на общообразователните, специалните и професионалните училища през учебната 1999 - 2000 г.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Правилника за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета

(ДВ, бр. 33 от 2003 г., в сила от 11.04.2003 г., доп., бр. 65 от

2003 г., в сила от 22.07.2003 г.)

§ 66. (1) Учениците, постъпили в IX клас през учебната 1999 - 2000 г., в това число постъпилите през учебната 1998 - 1999 г. в клас с интензивно изучаване на чужд език с прием след VII клас на профилирани гимназии, профилирани и професионални паралелки в гимназии и в средни общообразователни училища и с прием след VII клас в професионални гимназии, техникуми и училища по изкуствата, които завършват успешно XII клас през учебната 2002 - 2003 г., придобиват средно образование и получават диплома при условията и по реда на Закона за народната просвета, без да полагат държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 1 и 2 ЗНП и чл. 56, ал. 1 и 3 от този правилник.

(2) Учениците по ал. 1 не полагат зрелостните изпити, посочени в учебния план на училището, действащ към момента на приемането им. По свое желание имат право да положат държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 1 и 2 ЗНП и чл. 56, ал. 1 и 3 от този правилник.

(3) Дипломата на учениците, придобили средно образование по реда на ал. 2, е окончателна и дава право за продължаване на образованието или за професионално обучение.

(4) Учениците по ал. 1 получават диплома за средно образование, която съдържа следните реквизити:

1. наименование на държавата по Конституция, държавен герб, наименование на министерството, наименование на документа "Диплома за средно образование", пълно наименование и местонахождение на училището, серия и номер на дипломата; регистрационен номер на дипломата и дата на регистрирането ѝ;

2. данни, идентифициращи притежателя на дипломата;

3. година на завършване на обучението;

4. вид и наименование и местонахождение на училището; вид подготовка (непрофилирана подготовка, профил, специалност, професия);

5. форма на обучение; срок на обучение;

6. номер и дата на протокола на зрелостната комисия, с който се придобива средно образование; име и фамилия и подписи на членовете на зрелостната комисия и на директора; печат с държавен герб;

7. наименования на учебните предмети и оценки за зрелостни изпити, както

следва: а) наименование на учебните предмети и оценки от учебния план на училището - за учебните предмети от: задължителна подготовка; профилирана или задължителна професионална подготовка; задължителноизбираема подготовка; свободноизбираема подготовка; брой учебни часове - за дневна и вечерна форма на обучение; б) наименования на учебните предмети и оценки от държавните зрелостни изпити; в) указателен текст: "Текстът в рубриката "Държавни зрелостни изпити" се попълва в случай, че ученикът ги е положил успешно по реда на § 31, ал. 5 ЗНП. ";

8. име и фамилия на директора, подпис, печат с държавен герб.

(5) В дипломата за средно образование на учениците по ал. 1 се вписват като оценки за зрелостни изпити средноаритметичната оценка от годишните оценки по български език и литература и по избран от ученика учебен предмет от учебния план на училището, изучаван в гимназиалния етап на обучение, както и оценките от държавните зрелостни изпити, ако те успешно са положени по реда на ал. 2.

(6) Оценките за зрелостните изпити, които се вписват по реда на ал. 5, могат да бъде променени при условия и по ред, определени в чл. 113.

(7) (Нова - ДВ, бр. 65 от 2003 г.) Учениците по ал. 1 получават при заявено искане удостоверението по чл. 121, ал. 3.

§ 67. Този правилник отменя:

1. Правилника за устройството и дейността на училищните настоятелства (ДВ, бр. 111 от 1995 г.).

2. Правилника за устройството и дейността на педагогическите консултационни кабинети (ДВ, бр. 60 от 1994 г.).

3. Правилника за дейността на Обратния фонд за учебници (обн., ДВ, бр. 14 от 1995 г.; доп., бр. 61 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 101 от 1998 г.).

4. Указание за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити за учебната 2002/2003 г. (необн.).

5. Указание за провеждане на експериментално обучение по учебния предмет "религия" в часовете за задължителноизбираема подготовка за учениците от I - IV клас през учебната 2002/2003 г. (необн.).

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Правилника за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета

(ДВ, бр. 65 от 2003 г., в сила от 22.07.2003 г.)

.....
§ 4. Този правилник отменя:

1. Указание № 2 от 2.VI.1995 г. за организиране дейността на общообразователните и професионалните училища през учебната 1995/1996 г. (необн.);

2. Указание № 2 от 17.V.1996 г. за организиране на дейността в системата на народната просвета за учебната 1996/1997 г. (необн.);

3. Указание № 2 от 29.VIII.1997 г. за организиране на дейността в системата на народната просвета за учебната 1997/1998 г. (необн.);

4. Указание № 2 от 28.VII.1998 г. за организиране на дейностите на общообразователните, специалните и професионални училища през учебната 1998-1999 г. (необн.);

5. Указание - I част за организиране на дейността на общообразователните, специалните и професионалните училища през учебната 1999/2000 г. (необн.).

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 233 на Министерския съвет от 3 ноември 2005 г. за приемане на Устройствен правилник на Държавната агенция за младежта и спорта

(ДВ, бр. 89 от 2005 г.)

.....
§ 9. Навсякъде в действащите подзаконовни нормативни актове думите "министърът на младежта и спорта", "министъра на младежта и спорта" и "Министерството на младежта и спорта" се заменят съответно с "председателят на Държавната агенция за младежта и спорта", "председателя на Държавната агенция за младежта и спорта" и "Държавната агенция за младежта и спорта".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 162 на Министерския съвет от 30 юни 2009 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета

(ДВ, бр. 51 от 2009 г.)

§ 29. Процедурите за налагане на наказанията по чл. 139, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета, които не са приключили към датата на влизане в сила на постановлението, се довършват по досегашния ред.

§ 30. Разпоредбите на § 9 и 10 влизат в сила от 1 октомври 2009 г., а разпоредбата на § 9, т. 1 относно чл. 124, ал. 1, т. 5 - от 1 януари 2010 г.

.....